

Työelämälähtöisyyden kehittäminen kuvauksen ja kuvavalaisun AMK- opinnoissa

Tommi Moilanen

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2020

Mediatuottamisen koulutusohjelma
Medianomi (ylempi AMK)

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Mediatuottamisen koulutusohjelma
Medianomi (ylempi AMK)

MOILANEN TOMMI

Työelämälähtöisyyden kehittäminen kuvauksen ja kuvavalaisun amk-opinnoissa

Opinnäytetyö 56 sivua, joista liitteitä 24 sivua
Marraskuu 2020

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä tietoa kuvauksen ja kuvavalaisun amk-opiskelijoiden harjoittelujaksoihin liittyvistä kokemuksista sekä taustoittaa heidän ammattiosaamisensa kehittymistä nelivuotisten opintojen aikana. Toimintatutkimuksen keinoin pyrittiin löytämään ratkaisua kysymykseen kuinka eritasoiset opiskelijat voisivat itse kartoittaa ja selkeämmin kohdentaa omaa osaamistaan työelämään siirtymisessä. Pedagogisten ohjaustyökalujen kautta tehdyn tarkastelun avulla pyrittiin löytämään keinoja hyvin heterogeenisen opiskelijaryhmän yksilöllisempiin tapoihin tuottaa opintosuorituksia.

Opinnäytetyössä esitetään ammattikorkeakouluissa yleisimmin käytetyt työkalut sekä kurssikohtaisia pedagogisia malleja, jotka liittyvät yksilölliseen opiskelijaohjaukseen sekä työelämäkokemusten tarjoamiseen. Opinnäytetyössä haastatellaan elokuva- ja televisioalan ammattilaisia sekä opiskelijoita. Haastatellut ammattilaiset ovat valikoituneet mukaan korkean ammattitaitonsa sekä koulun ja työelämän rajapinnan tuntemuksensa vuoksi. Opiskelijahaastattelut ovat kohdentuneet harjoittelukokemusta omaaviin opiskelijoihin.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan helpottaa kuvauksen ja kuvavalaisun opiskelijan työelämään siirtymistä sekä jouduttaa tutkintoon valmistumista. Tavoitteen hyötyjä on pyritty pohtimaan sekä kouluttajan, koulutettavan opiskelijan sekä työelämäedustajien näkökulmasta.

Tutkimuksen tulokset puhuvat käytännönläheisen koulutuksen ja simulaatioharjoitteiden puolesta. Oppilaitoksen osuus opiskelijoiden onnistuneissa harjoittelukokemuksissa liittyy lähinnä toimintakulttuurin, työtapojen ja työkalujen perusopetukseen ajanmukaisilla menetelmillä ja välineillä. Opettajan työssä tärkeään rooliin nousee opiskelijoiden osaamisen tunnistaminen sekä kehittyvän ammatti-identiteetin tukeminen. Opiskelijoiden vastuualueiksi näyttivät muodostuvan oma aktiivisuus itsensä kehittämisessä sekä työnhaussa.

Asiasanat: elokuva-ala, elokuvaus, elokuvavalaisu, opinnollistaminen, harjoittelu, työharjoittelu

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Master's Degree in Media Production

TOMMI MOILANEN
Developing the Work Orientation in Cinematography & Lighting Studies

Bachelor's thesis 56 pages, appendices 24 pages
November 2020

The purpose of the thesis was to gather information about the work practicing experiences of the polytechnic students of cinematography and film lighting. Another purpose of the thesis was to background the development of their professional skills during their four-year studies. The aim of the action research was to find a solution to the question of how students of different levels could outline and target their own skills in the transition to working life. The review through pedagogical guidance tools sought to find ways for more individualized ways of producing learning outcomes for a very heterogeneous group of students.

The thesis presents the most commonly used pedagogical tools as well as course-specific training methods in polytechnics. These are related to individual student guidance and offering the work life experiences. The thesis interviews film and television professionals and students. The professionals interviewed have been selected because of their high level of professionalism and knowledge of the interface between education and working life. Student interviews are targeted at students with internship experience.

The aim of the thesis was to produce information that can be used to facilitate the transition of cinematography and film lighting students to working life and to speed up graduation. Efforts have been made to consider the benefits of the goal from the perspective of the educator, students and the representatives of working life.

The results of the study speak in favor of hands-on training and simulation exercises. The institution's contribution to students' successful internship experiences is mainly related to the basic teaching of working culture, working methods and tools using up-to-date methods. An important role in the teacher's work is to identify students' competences and to support the developing professional identity. The students' areas of responsibility seemed to be their own activity in self-development and job search.

Key words: film industry, cinematography, film lighting, competence identification, work practising, internship

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Opinnäytetyön aihe ja rajaus.....	6
1.2	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus	6
1.3	Lähestymistapa ja käytetyt tutkimusmenetelmät.....	7
2	OPINNÄYTETYÖN TEOREETTINEN VIITEKEHYS	9
2.1	Elokuvatyön ja –koulutuksen erityispiirteet	9
2.2	Pedagogiikka ja siihen liittyvä terminologia.....	10
2.2.1	HOPS ja OPS.....	10
2.2.2	Ahot-prosessi.....	11
2.2.3	Opinnollistaminen	12
2.2.4	Ammattiosaamisen näyttökoe	13
3	TUTKIMUSAINEISTO JA ANALYSOINTIMENETELMÄT	14
3.1	Aineistonkeruumenetelmät.....	14
3.1.1	Haastattelut	14
3.1.2	Havainnointi.....	15
3.2	Aineiston analyysimenetelmä.....	16
4	AINEISTOANALYYSI JA PÄÄTELMÄT	18
4.1	Koulutusorganisaatio.....	18
4.2	Työelämäedustajat.....	19
4.3	Opiskelijaharjoittelijat	19
4.4	Koulutushavainnointi	20
4.5	Kategorisointi	21
4.6	Harjoittelijoiden vahvuudet ja onnistumiset	22
4.7	Harjoittelijoiden heikkoudet ja kehittämiskohteet	24
4.8	Osaamisalueiden painoarvo.....	25
4.9	Kehitysehdotuksia koulutusorganisaatiolle	26
5	POHDINTA	28
5.1	Saavutettu tieto ja toimenpiteet.....	29
6	LÄHTEET	31
7	LIITTEET	34
	Liite 1. Arviointimatriisit	34
	Liite 2. Sähköpostihaastattelut.....	37
	Liite 3. Puhelinhaastattelut, litteroitu	52

1 JOHDANTO

Tampereen ammattikorkeakoulun media-alan koulutusohjelman kuvauksen ja kuvavalaisun ammattisuuntaus kouluttaa opiskelijoita toimimaan kamera- ja valaisuteknisissä ja -ilmaisullisissa tehtävissä. Vaikka opintosuuntauksen nimi on kuvaus ja kuvavalo, niin työelämän kysynnän vuoksi koulutus on laajentunut kattamaan kolme eri työnkuvaa työkaluineen. Kamera- ja valoryhmien toimenkuvien lisäksi myös kameraripustuksista ja –liikkeistä vastaavan gripin työtehtävien kouluttaminen on tullut tärkeäksi osaksi. Elokuva- ja televisio alan opiskelijoita työllistävissä työtehtävissä korostuu samanaikaisesti yksityiskohtainen työkalujen, työprosessien ja työturvallisuuden hallinta. Lisäksi opetussuunnitelma asettaa tavoitteet laajamittaisesta elokuvailmaisun hallinnasta.

Olen toiminut kuvauksen ja kuvavalon koulutuksessa 12 vuotta. Näiden vuosien aikana media-ala on käynyt läpi suuren murroksen. Tähän ovat vaikuttaneet lähinnä digitalisaatio, ohjelmaformaattien kehittyminen ja julkaisualustojen lisääntyminen. 2000-luvun alkupuolella media-alan kova noste johti kansallisesti medianomien ylikoulutukseen. Tämän seurauksena aloituspaikkoja alettiin vähentää radikaalisti varsinkin viimeisen kahdeksan vuoden aikana, lähinnä koulutusta leikkaamalla ja medianomi-tutkintojen määrää vähentämällä. Ylikoulutuksen seurauksena ammattikentällä oli jossakin vaiheessa liikaa tekijöitä ja moni jäi ilman töitä. Kolmen viimeisimmän vuoden aikana suomalaiselle televisio- ja elokuvakentälle on kuitenkin kaivattu lisää osaajia. Kotimaisten elokuvatuotantojen määrä on ollut jo vuosia tasaisessa kasvussa, mutta erityisesti suoratois- topalvelujen tuottamat televisiosarjat ovat muodostuneet lähivuosina merkittäväksi työllistäjäksi. Vastaavasti myös reality-ohjelmien monimuotoisuuden kehittyminen on lisännyt käynnistyvien tuotantojen määrää. Edellä mainitut tekijät ovat johtaneet lisääntyvään kysyntään koulutetuista tekijöistä. Tätä kirjoittaessa tilanne on sellainen, että ammattitekijöistä on pulaa ja opiskelijoita yritetään saada töihin ammattikentälle aikaisempaa nopeampaan tahtiin.

Tampereen ammattikorkeakoulun medianomikoulutus on osaltaan pyrkinyt vastaamaan muutoksiin lähinnä kurssikohtaisia opetussisältöjä päivittämällä. Kun ammattikentän kysyntä harjoittelijoista ja työntekijöistä muuttui entistä suuremmaksi ja nopeatempoisemmaksi, alkoi hyvin eritasoisia opiskelijoita päätyä var-

sin vaatiinkin työtehtäviin ilman riittävää perustason osaamista saati käsitystä ammattikentän todellisuudesta.

Opinnäytetyössäni haastattelen elokuva- ja televisiokentän ammattilaisia sekä harjoittelujaksoilla olleita opiskelijoita. Heidän kokemustensa kautta pyrin löytämään ratkaisuja kuvauksen ja kuvavalaisun opintojen työelämävastaavuuden parantamiseen.

1.1 Opinnäytetyön aihe ja rajaus

Tässä opinnäytetyössä pureudun keinoihin, joilla opiskelijaa voitaisiin auttaa kohdentamaan ammatillista kehittymistään jo mahdollisimman varhain tuleviin ammatillisiin työtehtäviin. Selvitin, voisiko kouluttava taho tehostaa opiskelijoiden työelämään siirtymistä muuttamalla pedagogisia ratkaisuja palvelemaan paremmin eri lähtötason omaavia opiskelijoita.

1.2 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää Tampereen ammattikorkeakoulun media-alan koulutusohjelman kuvauksen ja kuvavalon ammattisuuntauksen opetusta työelämälähtöisemmäksi ja selkeämmin työelämän tarpeita vastaavaksi. Samalla tutkin miten koulutusta voisi kehittää opiskelijoiden yksilöllisiä osaamisia ja intressejä paremmin tukevaksi. Opiskelijoiden työllistymisväylästä riippuen osa kuvauksen ja kuvavalaisun ammattiopinnoista ei välttämättä palvele kaikkia opiskelijoita tasapuolisesti. Osalle ammattisuuntauksen opiskelijoista nämä osaamisalueet voivat olla taas hyvinkin ne työllistymisen kannalta tärkeimmät.

Esimerkkinä voisi verrata kahteen eri työtehtävään media-alalle päätyvää kuvauksen ja kuvavalaisun ammattisuuntauksen opiskelijaa. Videopalveluja tuottavaksi pienyrittäjäksi hakeutuva tarvitsee videotuotannon kokonaiskäsityksen lisäksi taidot ja työkalut kuvaukseen, valaisuun, äänittämiseen ja sekä tuottamansa materiaalin yhteen koostamiseen ja julkaisuun. Riippuen tietysti siitä,

mihin työvaiheisiin hän voi palkata muuta työvoimaa. Hänen tehtävässään korostuvat sekä tekninen, ilmaisullinen että tuotannollinen osaaminen. Vastaavasti televisio- ja elokuvatuotantojen kameraryhmän 1. kamera-assistentiksi hakeutuvan opiskelijan tulee ottaa haltuunsa äärimmäisen yksityiskohtainen ja teknispainotteinen, mutta koko media-alan näkökulmasta suppea ammattiosaaminen. Molempien edellä mainittujen tehtävien täydellinen haltuunotto vaatii vuosien työkokemuksen. Kummankin työroolin epäonnistuminen voi myös pilata koko tuotannon.

Koulutuksessa samankin ammattisuuntauksen sisällä usein opiskelee näin erilaiset tulevaisuudenhaaveet omaavia opiskelijoita. Opiskelijan osaamisen sekä hänen tavoitteensa huomioon ottavalla koulutuksella on pyrkimys lisätä opintojen harjoittelujaksojen sujuvuutta. Tavoitteena on myös jouduttaa heidän valmistumista sekä työllistymistä alan moninaisiin työtehtäviin.

Opinnäytetyön tarkoituksena on verrata media-alan kuvauksen ja kuvavalaisun koulutussisältöjä työelämän kamera-, valo- ja grip-työryhmissä työskentelyyn. Lisäksi tarkoituksena on laatia suuntaviivoja opiskelijan ammattiosaamista ohjaavalle työkalulle, jonka pohjalta opiskelijan olisi helpompi seurata omaa kehittymistään ja kohdentaa omaa osaamistaan haluamaansa ammattiin.

1.3 Lähestymistapa ja käytetyt tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä lähestymistapana on laadullinen toimintatutkimus, jossa kehitetään alan opetusta. Laadullisessa tutkimuksessa määritellään tutkimusongelma ja pyritään syventämään ymmärrystä uusista ilmiöistä, joista ei ole välttämättä aikaisempaa tietoa. (Kananen 2010.)

Toimintatutkimus painottaa tutkitun tiedon tuottamista sekä käytännön muutosten aikaansaamista (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2015, 37). Tutkimusmenetelminä toimivat haastattelut sekä havainnoinnit kvalitatiivisin menetelmin. Haastattelut tehtiin elokuva- ja televisioalan ammattilaisille, koulutuksesta vastaaville sekä myös harjoittelukokemuksia omaaville opiskelijoille. Havainnoinnit keskittyvät opiskelijoiden simulaatioharjoitteisiin oppilaitosympäristössä. Lisäksi

olen koonnut 12 vuoden aikana omia havaintojani kolmen eri opetussuunnitelman kehitystyöstä ja käytöstä media-alan kuvauksen ja kuvavalon kouluttajana.

2 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Elokuvatyön ja -koulutuksen erityispiirteet

Työskentely elokuva- ja televisioalalla on ryhmätyötä, jossa korostuvat tarkka aikatauluttaminen ja kalliit laitteet riskialttiisiin työympäristöihin ja -tilanteisiin yhdistettynä. Ryhmätyön erityispiirteinä on tarkka tehtävä- ja työroolihierarkia ja työn vaiheistaminen. Useimmiten koko tuotannon ja työntekijöiden tehtävien eteneminen on suoraan kytköksissä toinen toisiinsa. Jopa yhden henkilön moka voi kaataa koko tuotannon (Karppinen, A. 2016) .

Elokuvatuotannon toimintaperiaate on rakenteeltaan verrattavissa esimerkiksi ison rakennusurakan etenemiseen (Niska, J. 2020). Hankkeella on tarkkaan aikataulutetut työvaiheet, tekijöitä on paljon ja hankkeen kokonaisrahoitus koostuu usein monesta lähteestä. Kaluston, henkilöstön ja tuotetun materiaalin logistiikan hallinta pitkienkin välimatkojen päähän lisää stressikerrointa. Kun tiukan aikataulun ja talouden hallintaan lisätään vielä luovat työroolit ja taiteellinen prosessi, elokuvatuotannon kokonaisuuden hallinta on haasteellisuudessaan omaa luokkaansa. Edellä mainituista syistä elokuvatuotannossa työskenteleviltä henkilöiltä odotetaan tarkkaa ymmärrystä ja kunnioitusta omasta ja muiden työroolista, käytettävästä laitteistosta sekä tuotannon kokonaisuudesta.

Media-alan tutkinnon tavoitteena on antaa opiskelijoille valmiudet työskennellä laaja-alaisesti elokuva- ja televisioalalla kuitenkin omaan erikoisalaansa fokuoituen. Opetussuunnitelmalla elokuva- ja televisiotyöprosessi on koitettu purkaa pieniin konkreettisempiin osiin eri opintojaksojen muodossa. Käytössä olevissa opetussuunnitelman arviointiperusteissa kuvauksen ja kuvavalon osalta korostuvat seuraavat kriteerit: ilmaisun hallinta, tekninen osaaminen ja työprosessien, kuten työtehtävien ja työjärjestyksen hallinta sekä työturvallisuus (Media-alan tutkinto-ohjelma, 2020).

Koulutukseen valittujen opiskelijoiden osaamistaso on usein hyvin heterogeenista. Eri lähtötasolla olevien opiskelijoiden myötä henkilökohtainen opiskelusuunnitelma on tärkeää opintojen yksilöllisessä suunnittelussa. Laajemmalla kokemustasolla olevien opiskelijoiden niin sanotut oikopolut ja itsenäisempi

suoritustapa mahdollistavat kokemattomampien opiskelijoiden laajemman perusopetuksen ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Tämä yleensä auttaa taasaamaan opiskelijoiden osaamistasoa ennen toisen opiskeluvuoden syventäviin ammattiopintoihin siirtymistä.

2.2 Pedagogiikka ja siihen liittyvä terminologia

2.2.1 HOPS ja OPS

Uusi aloittava opiskelija tutustuu hyvin varhaisessa vaiheessa koulutusohjelmansa opetussuunnitelmaan (OPS). Usein tämä vaaditaan jo taustoituksena oppilaitoksen hakuvaiheessa. Sen pohjalta hän alkaa laatia henkilökohtaista opintosuunnitelmaa (HOPS). Kehityskeskusteluissa käydään säännöllisesti läpi opiskelijan kehittymistä ammatillisen suuntauksensa näkökulmasta ja luodaan suunnitelmaa tulevien vuosien kurssivalinnoille. Myöhemmissä kehityskeskusteluissa ja erityisesti syventävien ammattiopintojen aikana tarkastellaan suunnitelmien toteutumista. Samalla pohditaan yksityiskohtaisemmin opiskelijan ammatti-identiteettiä ja jo saavutettua osaamista henkilökohtaisen opintopolun täydentämiseksi. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman tulisikin olla hyvin joustava ja monialainen, jotta sillä voitaisiin vahvistaa yksilön kasvua henkilökohtaisten vahvuuksiensa sekä työllistymistavoitteiden suuntaan (Tampereen ammattikorkeakoulu, 2019.)

Tärkeä kulminaatiopiste opiskelijan kehittämisessä on kohta, jolloin hän saavuttaa viimeistään varmuuden siitä ammatista ja työtehtävästä, johon hän alkaa entistä tietoisemmin erikoistua. Kuvauksen ja kuvavalaisun koulutuksessa tämä ajankohta on yleensä ollut viimeistään kolmannen opiskeluvuoden puolivälissä. Syventävät ammattiopinnot ovat alkaneet vuosi aiemmin ja harjoittelu sekä monimuotoiset projektit ovat lopultakin alkaneet tuomaan varmuutta opiskelijan ammatti-identiteettiin. Uudessa, syksyllä 2019 käyttöön otetussa opetussuunnitelmassa suuntauskohtaiset syventävät ammattiopinnot ovat aikaistettu, joten ammatilliset suuntaviivat löytynevät jo huomattavasti aikaisemmin.

Uuden opetussuunnitelmankin mukaan opiskelijoilla on edelleen mahdollisuus opiskella kahta eri suuntausta. Toisen opiskeluvuoden keväällä suoritettujen ensisijaisten suuntausopintojen jälkeen opiskelija käy läpi valinnat siitä, mitä lisäopintoja hän tarvitsisi tulevan ammattinsa tueksi. Tässä ammattisuuntauksen tuutoriopettaja on avainhenkilö, joka voi auttaa opiskelijaa rakentamaan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa mahdollisimman tavoitteellisesti tulevaisuuden työllistymisen kannalta. Henkilökohtainen opintosuunnitelma on siis yksilöllinen polku, jossa opiskelijan vahvuudet ja tavoitteet keskustelevat koulutusohjelman opetustarjonnan kanssa (Media-alan tutkinto-ohjelma, 2020.)

2.2.2 Ahot-prosessi

AHOT eli aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ovat pedagogisia prosesseja, joissa kartoitetaan mahdollisimman laaja-alaisesti opiskelijan alaan liittyvä osaaminen ja kokemustausta sekä hyväksiluetaan näiden avulla jokin osa opetussuunnitelman mukaista opintoa (Tampereen ammattikorkeakoulu, 2020.)

Elokuvakoulutuksen puolella AHOT-toiminnan piiriin voi kuulua muun muassa työkokemus, aikaisemmat opinnot, teknis-taiteelliset työnäytteet tai vaikka harrastuneisuuskin tietyissä tapauksissa. AHOT-prosessi vaatii toimiakseen tuutoritai opintojakson vastuuopettajan perusteellisen tutustumisen opiskelijan taitoihin sekä työ- ja koulutushistoriaan. Opetussuunnitelman sisältämiä opintokokonaisuuksia on avattava ja niistä täytyy keskustella seikkaperäisesti opiskelijan kanssa. Vertailu ammatillisen koulutuksen sisältöön ja tavoitteisiin on kaiken keskiössä. Havaitut yhteneväisyydet suunniteltujen opintojen ja jo saavutetun osaamisen välillä kirjataan ylös. Jaotellaan työssä kertyvä ydinosaaminen ja metataidot sekä pohditaan saavuttaisiko opiskelija jotakin enemmän koulussa kuin työtä tehdessään (Tampereen ammattikorkeakoulu, 2019.)

Kuvauksen ja kuvavalaisun koulutuksessa AHOT on erinomainen työkalu. Monet media-alalle hakeutuvista kokevat opiskelevansa kutsumusammattiinsa. Tämä tarkoittaa useimpien opiskelijoiden kohdalla jo vuosien harrastuneisuutta ja jopa yrittäjänä toimimista media-alan parissa. AHOT-prosessille löytyy siis

paljon soveltamisen tarvetta eri vuosikurssien opintojen osalta niin perusopetuksessa kuin syventävissä ammattiopinnoissakin.

2.2.3 Opinnollistaminen

Työn opinnollistaminen on koulutuksen ja työn tekemisen yhdistämistä. Siinä opiskelijan tekemä työ pyritään muuttamaan opetussuunnitelmassa vaadituiksi opintosuorituksiksi. Opinnollistamisen etuna on, että työssäkäyvä opiskelija voi säilyttää työpaikkansa opiskelusta huolimatta sekä kartuttaa ammattitaitoaan työelämän vaatimaan suuntaan siten, että koulutuksen tarjoama pedagoginen lähestymistapa tekee siitä tiedostettua sekä strukturoitua. Työtä tekemällä opiskelija kehittyy samalla hyvin monitasoisesti. Ammattimainen kommunikaatio, työskentelymetodit ja työkalujen hallinta kehittyvät samanaikaisesti.

Työn opinnollistaminen poikkeaa AHOT-prosessista siinä, että AHOT keskittyy aikaisemmin hankittuun osaamiseen. Opinnollistaminen sen sijaan on suunnitelmallinen työkalu tulevan työn tarkasteluun opetussuunnitelman tavoitteiden kautta (Tast, S. 2016).

Opiskelijalle opinnollistaminen tuo vapautta valita itselleen parhaiten soveltuva oppimispolku, esimerkiksi yhdistellen perinteistä opettajajohtoista luennointiopetusta ja työelämäläheisyyttä. Samalla se lisää opiskelijan vastuuta tunnistaa erilaisten oppimisympäristöjen haasteet ja mahdollisuudet suhteessa omaan taitoihin, vahvuuksiin ja heikkouksiin oppimisen ja oman elämäntilanteen mukaan. Hyvin rakennettu opinnollistaminen parantaa kokemusten mukaan oppimistuloksia ja oppimiseen sitoutumista sekä edistää universaaleja työelämätaitoja, kuten vuorovaikutustaitoja, verkostoitumista, toiseuden kohtaamista, sinnikkyyttä ja luovuutta (Tast, S. 2016.)

Opinnollistaminen ei siis suoranaisesti tapahdu ainoastaan työssä käymällä. Sen sijaan se vaatii perusteellista tutkinnon mukaisten oppimistavoitteiden ja ammattisubstanssien tuntemusta niin opettajalta, opiskelijalta kuin työnantajaltakin. Opinnollistamisen käynnistäminen vaatii edellä mainituilta kolmenkeskisiä neuvotteluja. Niissä listataan työstä haettavat oppimis- ja kehittymistavoitteet,

sovitaan opetussuunnitelma määrittelemät työtehtäväkohtaiset arviointikriteerit ja tapa, jolla työntekijän saama osaaminen arvioidaan työnantajan ja koulun näkökulmasta.

Haastavimmillaan, mutta myös antoisimmillaan opinnollistamista valmistelevan opettajan työhön voisi sisältyä alkutapaamisten lisäksi havainnointikäyntejä opiskelijan työskentelytilanteisiin. Opinnollistaminen vaatii paneutumista ja siihen tulisi resursoida huomattavasti enemmän työaika kuin esimerkiksi harjoittelun ohjaamiseen. Kokemukseni mukaan tätä ei huomioida tällä hetkellä opettajien työtuntiresurssissa.

2.2.4 Ammattiosaamisen näyttökoe

Toisen asteen koulutuksessa käytetään ammattiosaamisen näyttöjä mittaamaan opiskelijoiden hankkimaa osaamista. Usein myös harjoittelujaksoon liitetty näyttö kertoo tarkasti opiskelijan ammatillisen kehittymisen lisäksi harjoittelujakson onnistumisesta. Ammattiosaamisen näytöt ovatkin vakiinnuttaneet asemansa toisella asteella. Ammattikorkeakouluissa osaamista mittaavia näyttöjä on käytetty kovin vähän. Useat haastatteleman työelämäedustajat, opettajat ja opiskelijat pitävät yksittäisten työvaiheiden ja -prosessien näyttöluonteista koetta varsin tehokkaana ja mielenkiintoisena keinona mitata osaamisen kehittymistä. Ammattiosaamisen näytöt ovat hyvin käytännönläheinen tapa osoittaa työssä, harjoittelussa tai koulussa saavutettu oppiminen. Näytöt liittyvät useimmiten yhden opintokokonaisuuden tuoman osaamisen mittaamiseen, mutta niillä voidaan mitata myös kurssikohtaista aiheenhallintaa.

Näyttökokeissa käden taidot ja käytännön tekeminen pääsevät esiin. Tämä monipuolistaa arviointia. Opiskelijat arvostavat työpaikalla oman alan ammattilaiselta saatua palautetta. Tämä poikkeaa luonteeltaan opettajan kouluympäristössä jakamasta palautteesta ja sillä on isompi merkitys ammatti-identiteetin kehittymisen kannalta. Ammattiosaamisen näyttöjen tavoitteena on parantaa ammatillisen koulutuksen laatua sekä lisätä koulutuksen työelämälähtöisyyttä ja -vastaavuutta. Näyttöjen tavoitteena on myös edistää opiskelijoiden siirtymistä työelämään. (Opetushallitus 2006, 9.)

3 TUTKIMUSAINEISTO JA ANALYSOINTIMENETELMÄT

3.1 Aineistonkeruumenetelmät

Tutkimusaineiston hankkimisessa päädyin kvalitatiiviseen aineistonkeruuseen. Koska tutkimukseni näkökulma oli selkeä pystyin määrittelemään kohderyhmät ja näkökulmat, joista aineistonkeruu tuli tapahtumaan. Aineistoa kerättiin koulutustilanteiden yhteydessä sekä opiskelijoilta että työelämäedustajilta ja kouluttajilta. Lisäksi laadittiin eri toimijoille ja ammattikuvan edustajille kohdennettuja haastatteluja, joilla pyrittiin kartoittamaan kokemuksia opetuksen työelämävastavuudesta.

3.1.1 Haastattelut

Aineistonkeruussa käytin enimmäkseen asiantuntijahaastatteluja. Noudatin haastattelukysymysten laadinnassa Holopaisen, Tenhusen ja Vuorisen Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS –kirjassa esittämiä kyselylomakkeen laatimisen peruseriaatteita. Kysymysten aihepiirit ja kysymyksenasettelut muodostuivat hieman eri tyyppisiksi kohderyhmästä riippuen.

Haastattelujen perusteella pyrin selvittämään mitä tarpeita hankkeeni tekemiselle on eri osapuolten näkökulmista sekä millaisin toimenpitein tavoitteeni täyttyisivät. Opinnäytetyöni yhdistää kolme tahoa, joiden näkökulmasta tuli analysoida tutkimuksen mahdollisia hyötyjä. Ensimmäisenä hyötyjänä sekä tutkimustulosten pääasiallisen käyttäjänä on elokuvauksen ja –valaisun koulutusta järjestävät tahot. Edellä mainitun ammattisuuntauksen opettajat voisivat oikein rakennetulla ammattisuuntauksen osaamiskuvauksella täsmentää omaa opetusresurssiensa käyttöä sekä tehdä opetussuunnitelman sisällöstä läpinäkyvämmän. Tuutoriopettajien kohdalla tämä voisi tarkoittaa myös aikaisempaa tarkempaa sekä yksilöllisempää opiskelijan ohjausta.

Toinen tutkimuksen kannalta merkittävä taho on elokuva- ja televisioalan työkenttä. Tuotantoyhtiöiden, kalustovuokraamojen sekä freelancereiden edustajat voisivat saada tutkimuksen avulla jatkossa selkeämmän määritelmän harjoitte-

luun tulevien opiskelijoiden lähtötaidoista. Ammattilaishaastattelujen kautta on tarkoitus selvittää työelämän kokemuksia ja tarpeita, joiden pohjalta laatia suuntaviivoja koulutuksen kehittämiseen. Tavoitteena tehostaa opiskelijoiden siirtymistä työelämän pariin.

Ammattikentän edustajille laadin puolistrukturoidun haastattelun sähköpostitse. Kokemukseni on osoittanut, että useimmat ammattikentän työelämäedustajat ja työntekijät ovat erittäin halukkaita keskustelemaan, mutta useimmiten liian kiireisiä kirjoittamaan. Näin ollen päätin varautua myös haastattelujen äänittämiseen ja litterointiin. (Aineistohallinnan käsikirja, kvalitatiivisen datatiedoston käsittely, 2016.)

Haastattelun kohteena olivat myös opiskelijat. Tutkimuksen tulosten oli määrä palvella heidän tarpeitaan tulevaisuudessa. Opiskelijahaastattelujen tavoitteena oli selvittää heidän kokemuksiaan työelämään tutustumisesta. Eli hahmottaa nykytilanne ja määritellä sen pohjalta selkeämpi tavoite kehittämistyölle. Konkretisoituessaan tutkimus tuottaisi pedagogisia työkaluja, joiden avulla parannettaisiin opiskelijan käsitystä ammattiosaamisen tasosta, joka olisi hyvä saavuttaa ennen harjoitteluun lähtemistä. Opiskelijoille suunnatut haastattelukysymykset poikkesivat vastausnäkökulmansa vuoksi hieman ammattilaisille suunnatuista kysymyksistä.

3.1.2 Havainnointi

Lisäksi olen suorittanut opiskelijoiden työskentelyn havainnointia. Laadullisen tutkimuksen menetelmänä havainnointi on tehokas ja tärkeä tiedonkeruukeino. Varsinkin, jos tietoa tutkitusta ilmiöstä on tarjolla rajatusti. Havainnoinnin etuna on tilanteiden luonnollisuus aidossa toimintaympäristössä (Kananen 2010, s.49-51.)

Havainnointia suoritettiin kuvauksen ja kuvavalaisun opiskelijaryhmien simulaatioharjoitteissa. Näitä harjoitteita olen vetänyt nyky muodossaan osana syventäviä ammattiopintoja noin kuuden vuoden ajan. Ammattimaista kuvaustilannetta jäljittelevissä kohtausharjoituksissa opiskelijat työskentelevät kokonaisina työ-

ryhminä ammattivalaisijan ja –kuvaajan johdoilla. Työryhmäkoonpanoja vaihdetaan jokaisena työskentelypäivänä niin, että jokainen noin kymmenestä opiskelijasta saavuttaa kokemuksen kamera-, grip- ja valo-osastojen toiminnasta ja työtehtävistä.

Olen kehittänyt harjoitteen rakenteen mahdollisimman pitkälle elokuvatuotannon työelämätilannetta vastaavaksi. Näin opiskelija saa simulaatiomaisen kokemuksen etukäteen tulevaisuuden harjoittelujaksoa vastaavissa olosuhteissa, mutta kuitenkin turvallisessa kouluympäristössä. Tämä työskentelytapa on saanut kiitosta niin opiskelijoilta kuin vierailevilta kouluttajiltakin. Minulle ammattisuuntauksen vastuopettajana se on tuottanut arvokasta tietoa opiskelijayksilöiden vahvuuksista, koulutuksen toimivuudesta sekä myös työmenetelmien ja työskentelykulttuurin kehityksestä.

Havainnointini olen fokusoinut kohtausharjoituksiin osallistuvien opiskelijoiden kohdalla opetussuunnitelman asettamiin osaamistavoitteisiin. Tarkastelun kohteina ovat olleet työmenetelmien osaaminen, työkalujen hallinta sekä ilmaisullinen osaaminen. Näistä edellä mainituista kohdista kaksi ensimmäistä muodostavat oman tärkeän arviointikokonaisuuden, työturvallisuuden. Myös simulaatioharjoitteisiin osallistuneet työelämäedustajat ovat osallistuneet havainnointiin ja suullisen palautteen antamiseen. Heidän palautteensa on liittynyt pääasiallisesti aina edustamansa substanssin parissa työskennelleille opiskelijoille.

3.2 Aineiston analyysimenetelmä

Keräämäni aineiston analyysimenetelmäksi valikoitui sisällönanalyysi. Haastattelukysymykseni olivat avoimia, joten vastausten sisältämät asiakokonaisuudet täytyi koota omiin ryhmiinsä, jotta merkityssuhteet ja merkityskokonaisuudet paljastuisivat. Mikään tieto ei ole haastatteluvastauksissa numeerisina tuloksina vaan sanallisina tulkintoina (Vilka, 2015, s.163.)

Vilkan mukaan sisällönanalyysillä saadaan kerätty aineisto järjestetyksi johtopäätösten tekoa varten, mutta yksinomaan sen avulla ei voi tehdä johtopäätöksiä. Edellä esitetty tapa järjestää muistiinpanot analyysia varten ja on itse asias-

sa sisällönanalyysiä. Siinä ei ole pyritty mihinkään johtopäätöksiin eikä esille tulleiden seikkojen mahdollisiin yhteyksiin (Grönfors & Vilka, 2011, s.94.)

Analyysivaiheessa vertasin keräämääni aineistoa medianomi-tutkinnon opetus-suunnitelmaan. Erityisenä tarkastelukohteenani olivat kuvauksen ja kuvavalaisun syventävien ammattiopintojen kurssisisällöt ja oppimistavoitteet sekä harjoittelujaksojen tavoitteet. Kerättyä haastatteluaineistoa jaoteltiin ja analysoitiin arviointimatriisin avulla. (Liite 1.)

4 AINEISTOANALYYSI JA PÄÄTELMÄT

Aineistonkeruussa on lähestytty tahoja, jotka ovat kaikista potentiaalisimpia tuottamaan vastauksia tutkimuskysymykseen. Samat kohderyhmät voivat myös hyötyä eniten tutkimukseni tuloksista. Seuraavassa perustelen käytettyjen tahojen merkityssuhteita tutkimukselleni ja esittelen kerätyn aineiston tuloksia.

4.1 Koulutusorganisaatio

Haastattelin tutkimuksen alkuvaiheessa Tampereen ammattikorkeakoulun media-alan silloista koulutusjohtajaa sekä koulutuspäällikköä. Aikomuksenani oli selvittää voisiko hankkeeni avulla tuotteistaa jonkin pedagogisen prosessin ulospäin myytäväksi palveluksi. Kuten esimerkiksi kehittää jonkin myytävän palvelun, näyttötutkinnon tai sertifikaatin. Tuotteistamisella tarkoitetaan prosessia, jossa määritellään tarkasti mistä myytävä palvelu koostuu, mitä se käsittää, kenelle se on tarkoitettu ja miten tämä kaikki toteutetaan (Vilkman, 2013.)

Elokuva- ja televisioalan koulutuksesta vastanneet Salonen ja Näränen nostivat haastattelussa esiin jo hyvin pian sen seikan, että TAMKilla ei ole mahdollisuutta lähteä laatimaan virallista näyttötutkintoa. Salosen mukaan myöskään sertifikaatti-muotoisen näyttökokeen ulos myyminen ei vaikuttanut ainakaan siinä vaiheessa mahdolliselta. Sen sijaan he arvioivat hankkeeni erittäin hyödylliseksi koulutusorganisaatiomme sisäisen toiminnan kannalta. Mikäli kehittämishankkeeni olisi mahdollista muotoilla opiskelijan osaamistasoa mittaavaksi kokeeksi voisi sen muodon parhaimmillaan soveltaa kuvauksen ja kuvavalaisun lisäksi muihin yksikköemme ammatillisiin suuntautumisopintoihin (Salonen & Näränen 2017.)

Näräsen mielestä opintojen eri vaiheisiin sijoittuva useampiosainen näyttökoe voisi tehdä opetussuunnitelmaamme helpommin strukturoitavaksi ja se voisi lisätä opintosisällön ymmärrettävyyttä sekä työelämän että opiskelijoiden näkökulmasta. Hän myös mainitsi, että hankkeeni ajankohta on mitä mainioin koska elokuvan ja television koulutusohjelma aloitti tuolloin juuri uuden opetussuunnitelman laadinnan. Rakenteella olleessa opetussuunnitelmassa oli tavoitteena

tarjota tulevaisuuden opiskelijoille entistä selkeämmät, mutta vapaamuotoisemmat opintopolut. Tällöin opiskeluvuosien mittaan karttuva osaaminen pitäisi pystyä näyttämään toteen jokaisen opiskellun suuntauksen ja taidon osalta. Tätä osin Näränen uskoi kehittämishankkeeni tukevan ja jäsentävän uuden opetussuunnitelman laadintaa (Näränen 2017.)

4.2 Työelämäedustajat

Työelämän edustajien vastaukset kyselyyni olivat keskenään yllättävänkin samankaltaisia. Lähtökohtaisesti ainakin Tampereen ammattikorkeakoulun harjoittelijoista oli hyviä kokemuksia ja ammattilaisten ennakko-odotukset olivat useimmissa tapauksissa täyttyneet kohtuullisen hyvin. Toki vastanneilla oli antaa myös huonoja kokemuksia liian vähäisillä pohjatiedoilla harjoitteluun lähteistä opiskelijoista.

Haastattelemani työelämäedustajat painottivat pääasiassa harjoittelijan asennetta ja sosiaalisia taitoja. Opiskelijalla olisi hyvä olla sosiaalista pelisilmää. Näin hän tulee toimeen paremmin kaikkien kanssa ja hänestä pidetään työryhmässä (Haapala, 2017.)

Sosiaalinen pelisilmä ja hyvä tilannetaju työtilanteissa mainitaan useasti ammattilaisten vastauksissa. Ne ovat toki seikkoja, jotka kehittyvät kokemuksen ja ammatti-identiteetin rakentumisen myötä. Osa ammattilaisten harjoittelijoita kohtaan tekemistä havainnoista liittyivät kuitenkin selkeämmin yksilöllisiin luonteenpiirteisiin. Karppisen mukaan suurimpana oletuksena ja toiveena opiskelijaa kohtaan on oma-aloitteisuus ja halu oppia. Jos opiskelija kyselee asioita, on se hänen mukaansa erittäin hyvä piirre (Karppinen, 2017.)

4.3 Opiskelijaharjoittelijat

Tavoitteenani oli kuulla laaja-alaisesti opiskelijoita kokemuksistaan eri tyyppisissä harjoittelupaikoissa. Kuvauksen ja kuvavalaisun opiskelijoiden harjoittelutapahtuvat pääasiallisesti joko elokuva- ja televisiotuotantojen parissa projekti-

kohtaisesti tai sitten kalustovuokraamoissa palvelen useiden eri tuotantojen tarpeita. Parin viime vuoden aikana Tampereen seudulle tuodut isommat elokuvaluotannot ovat tarjonneet kiinnostavan näköalan opiskelijaharjoittelulle lähempänä oppilaitosta.

Jaoin sähköpostihaastattelun kahteen kertaan 2.-5.vuosikurssin kuvauksen ja kuvavalaisun opiskelijoille. Tämä kohderyhmä käsittää lähemmäs viisikymmentä opiskelijaa. Lopulta sain vaatimattomasti vastaukset vain kahdelta opiskelijalta. Heidän kokemuksensa olivat hyvin erityyppisiä johtuen harjoittelupaikkojen erilaisuudesta. Vastakohtina korostuivat pienen paikallisen tuotantoyhtiön monialaiset tehtävät ja pitkän elokuvatuotannon valoryhmässä työskentelyn kokemukset.

4.4 Koulutushavainnointi

Tampereen ammattikorkeakoululle suunnittelemani simulaatioharjoitteet ovat toimineet jo useita vuosia alustana opiskelijoiden kehittymisen seurannalle. Niiden funktio on pääsääntöisesti ollut kuvausryhmän eri työtehtävien harjoittelu. Havainnointini näissä niin kutsutuissa kohtausharjoituksissa on painottunut työturvallisuuden ja oikeaoppisen teknisen suoriutumisen seurantaan. Kuvauksen ja kuvavalaisun opiskelijat ovat käymieni tuutorikeskustelujen yhteydessä maininneet pitävänsä tätä intensiivistä harjoitusjaksoa tärkeimpänä oppimisen paikana.

Simulaatioharjoitteissa on aina paikalla lisäksi vähintään yksi ulkopuolinen kouluttaja vastaamassa joko kamera- tai valoryhmän toiminnan ohjaamisesta. Nämä kouluttajat olen pyrkinyt löytämään suoraan työelämän ytimeistä, jotta heidän mukanaan tuoma tieto olisi mahdollisimman ajantasaista. Yhdessä teemme havaintoja ja arvioita opiskelijaryhmän toiminnasta ja käytetyistä menetelmistä. Simulaatioharjoitteet eroavat varsinaisista ammattiosaamisen näytöistä siinä, että ne ovat puhtaasti opetustilanteita, eivät osaamisen näyttämistä varten.

Havainnoimalla olemme saavuttaneet kouluttajien kanssa välitöntä tietoa aikaisemman opetuksen onnistumisesta sekä jokaisen opiskelijan sen hetkisestä osaamisen tasosta. Ammattilaisten valvonnan alaisuudessa tapahtuvien simulaatioharjoitteiden myötä olemme saaneet myös kitketyksi pois joitakin koulu- maailmassa vallitsevia epäammattimaisia toimintatapoja.

4.5 Kategorisointi

Kvalitatiivisen aineiston käsittely ja analysointi vaati haastattelutulosten kategorisointia vastaajien ja kysytyjen aihealueiden mukaan. Käytin tässä työkaluna arviointimatriisia (Liite 1.) Pyrin muodostamaan taulukkoon pääteemoja, joiden alle kokosin haastattelutuloksista esiin nousseita yhteneväisyyksiä ja teemoja.

Päälinjoina vastausten käsittelyssä oli neljä kategoriaa, joiden avulla pyrin hahmottamaan harjoittelukokemusten muodostumista eri näkökulmien ja vastaajien kautta. Koska osassa varsinkin työelämäedustajien vastauksista esimerkiksi hyvään harjoitteluun liittyvät vahvuudet ja onnistumiset sekoittuivat, päätin yhdistää nämä samaan sarakkeeseen. Samankaltainen yhdistäminen koskee myös epäonnistumisiin ja heikkouksiin liittyviä aiheita. Kaikista konkreettisin vastauskategoria oli erityyppisten osaamisalueiden merkitystä kuvaava osuus. Tässä jokainen vastaaja pystyi luomaan selkeän tärkeysjärjestyksen annettujen osaamiskuvausten välille. Neljäntenä osiona ovat kehitysehdotukset koulutukselle sekä työllistymiselle.

Tärkeää on kuitenkin huomioida, että vastaajien näkökulmat ovat vastakkaiset. Opiskelijat arvioivat kysymysten perusteella itseään tai harjoittelupaikkaansa, kun työelämäedustajat puolestaan kohdistuvat arvioinnin harjoittelijoihin. Aineiston analysoinnin helpottamiseksi päädyin kuitenkin käyttämään molemmille vastausryhmille samankaltaista kategorisointia.

4.6 Harjoittelijoiden vahvuudet ja onnistumiset

Työelämäedustajien haastatteluista nousi esille muutamia yleisesti tunnustettuja vahvuuksia ja harjoittelijoihin kohdistuvia odotuksia. Selkeästi yleisimpänä nostettiin esiin huomioita, jotka liittyvät opiskelijan yksilöllisiin luonteenpiirteisiin sekä tuotantokulttuurin ja vuorovaikutuksen tärkeyden ymmärtämiseen. Harjoitteluun tulevalta opiskelijalta toivotaan kykyä kuunnella, kunnioittaa harjoittelun ohjaajaa ja kysyä aina, kun on vähäinenkin työhön liittyvä epävarmuus. ”Harjoittelijan pitää osata rohkeasti kysyä silloin, kun vastaan tulee asia jota hän ei täysin ymmärrä tai josta hänellä ei ole aiempaa kokemusta. Huolimattomuus ja sooloilu saattaa kostautua ikävällä tavalla, niin vuokraamo-työskentelyssä kuin kentälläkin.” (Koppanen, 2020.)

Myös Pinomaa, Niska ja Karppinen (2020) painottavat kukin tavallaan sitä, että harjoittelija ei saa koskaan tehdä mitään, mistä ei ole täyttä varmuutta tai lähimmän ohjaavan työntekijän hyväksyntää. Kysymisen taito ja oman epävarmuuden tunnistaminen on yksi tärkeimmistä seikoista, joilla on suurin vaikutus työturvallisuuden säilymiseen työtilanteiden keskellä. Tämä on vastuukysymys, josta myös haastattelemani opiskelijat puhuivat. Harjoittelijalle riittää se, että hän osaa erilaisten työkalujen nimet ja ymmärtää niiden käyttötarkoitukset. Sen sijaan tiedon ja taitojen soveltaminen jää heidän mukaansa useimmiten harjoittelun ohjaajalle eli valaisijalle tai muille työryhmän ammattilaisille.

Kaikki haastatellut työelämäedustajat puhuvat tiettytyyppisen nöyryyden puolesta. Niska (2020) mainitsee kuinka se nöyryys, kuten myös ylimielisyys, ovat pitkälti kotoa opittua. Mutta siitä on myös mahdollista kasvaa eroon. Nöyryys ei ole alistumista vaan se on paremminkin kunnioitusta työtovereita kohtaan. Tämä on seikka, mikä palkitaan useimmiten myös muun työryhmän antamalla kunnioituksella.

Työskentelyhierarkia on seikka, jonka merkitys korostuu elokuva- ja televisioalalla. Hierarkian olemassaolo on aivan olennaista kuvausaikataulujen ja työturvallisuuden säilymisen sekä tuotannon budjetissa pysymisen kannalta. Lisäksi haastavien teknisten ratkaisujen avulla tavoiteltuun ilmaisulliseen lopputulok-

seen pääseminen vaatii hierarkisesti jaettuja työtehtäviä ja työjärjestystä. Ammattilaisten haastatteluissa mainittu työtovereiden ja kokeneempien työryhmäläisten kunnioittaminen perustuu luonnollisesti myös hierarkiaan. ”Hierarkia työryhmissä on hyvin tärkeää, eli annettuja tehtäviä täytyy suorittaa käskyjen mukaisesti, oli sitten kyse likaisten kaapelien puhdistamisesta, roskien viennistä tai mistä tahansa muusta hanttihommasta.” (Koppanen, 2020.)

Vuosina 2008-2020 olen ohjannut ja kouluttanut kahdeksan eri vuosikurssillista kuvauksen ja kuvavalaisun opiskelijoita valmistumiseensa saakka. Kun pohdin opiskelijoiden ammatti-identiteetin kehittymistä, niin allekirjoitan edellä mainitut ammattilaisten huomiot. Opiskelijatovereiden kunnioituksen oppiminen on aivan ryhmätoiminnan ytimessä. Kun opiskelija toimii toisten työtapoja ja osaamista kunnioittaen, menestyy hän myös itse ryhmässä. Olipa kyse sitten luokkatilassa tai kentällä tapahtuvassa opiskelutilanteessa. Kun harjoituskuvauksissa kaikkien työryhmäläisten kesken vallitsee nöyrä ja kunnioittava ilmapiiri, muuttuu tämä yleensä tehokkaaksi flow-tilaksi tuottaen onnistuneen lopputuloksen.

Ammattilaisten antamista vastauksista nousee esiin myös harjoittelijan elämäntilannetta ja hyvinvointia koskevia tekijöitä. Aikataulujen hallinta, riittävä kunto sekä itsestä huolehtiminen esimerkiksi oikeanlaisen työvaatetuksen ja levon kautta ovat merkityksellisiä tekijöitä hyvässä harjoittelijakokemuksessa. ”Usein näkee, että sinne tullaan joissakin farkuissa pyörimään vaikka ollaan menossa metsään, jossa on märkää.” (Pinomaa, 2020.)

Vastaavia kokemuksia nousi esiin systemaattisesti myös muilta työelämän haastatelluilta. Koska elokuva- ja televisioalan työt sijoittuvat usein hyvin vaihtuviin ja haastaviinkin olosuhteisiin, niin ennakoitavuuden ja itsestä huolehtimisen merkitystä korostettiin. Yleensäkin ottaen työelämäedustajien harjoittelijoille asettamat toiveet ja havaitut onnistumiset liittyvät enemmän asenteisiin ja luonteenpiirteisiin kuin yksityiskohtaiseen tekniseen tietämykseen. Useimmiten haastateltavat korostavat, että tietämys on hyväksi ja se jouduttaa työtöitä, mutta harjoittelijan asenne ratkaisee. Toimintakulttuurin ja työtehtävien tuntemus on tärkeää, että harjoittelija osaa pelata oman paikkansa ja toimia ryhmän eduksi.

Opiskelijoiden antamissa vastauksissa positiivisiksi kokemuksiksi nostettiin harjoittelussa saatu riittävä apu ja neuvot. Harjoittelupaikat ovat olleet kokemuksina mielekkäitä ja harjoittelijat kokevat saaneensa riittävästi ohjausta. Kehittämiskohteinaan he mainitsevat muun muassa terminologian haltuunoton sekä ammattilaistenkin mainitseman tilannetajun ja pelisilmän.

4.7 Harjoittelijoiden heikkoudet ja kehittämiskohteet

Työelämäedustajien havainnot tässäkin aihealueessa liittyivät pitkälti harjoittelijan asenteisiin. Haastavat kokemukset ovat useimmiten liittyneet harjoittelijoiden ylimielisyyteen tai liialliseen vastuunottoon tehtävissä, joita he eivät tunne riittävästi. Liiallinen omatoimisuus ja luotto omiin taitoihin voi kääntyä itseään vastaan.

”Terve itsevarmuus on tietysti hyvä ja toivottava asia, mutta harjoittelijan on tiedettävä oma paikkansa, eikä esimerkiksi lähteä omatoimisesti ratkaisemaan esimerkiksi asiakkaan ongelmaa korruptoituneen median kanssa tai purkamaan laturia osiin tms. Muutamassa tapauksessa olemme joutuneet paljon alkupestä pahempiin ongelmiin liiankin omatoimisen harjoittelijan toiminnan seurauksena.” (Holvikallio, 2020).

Myös esimiesasemassa olevan harjoittelunohjaajan kunnioituksen puute mainitaan haastatteluissa. Tällainen käytös voi johtua siitä, ettei tunne elokuva- ja televisioalan työkuultuuria tai ymmärrä työroolien välistä hierarkiaa. Toisaalta se voi olla myös kiinni harjoittelijan asennemaailmasta ja kokemattomuudesta.

Konkreettinen seikka, jonka nähtiin liittyvän harjoittelijan roolin haasteisiin, oli erilaisten työvälineiden nimikkeisiin ja terminologiaan liittyvä tietämättömyys. Tämä tuli esille myös elokuvatuotannossa harjoitelleen opiskelijan vastauksista. Harjoittelijan työrooli on usein olla kalustoa noutavana työryhmän jäsenenä. Tämä johtuu siitä, että opiskelijan tehtävät ovat niin sanotuissa auttavissa (eikä toteuttavissa) työtehtävissä. Tällöin kohdataan tilanteita, joissa pyydettyä työkalua ei saada kalustoautosta kuvauspaikalle riittävän nopeasti. Opiskelijalle on jouduttu selittämään mitä tarkalleen ottaen pyydettiin noutamaan. Tästä syystä

useimmat haastattelemiini työelämäedustajat painottivat perustavanlaatuisista terminologian haltuunottoa ennen harjoitteluun hakeutumista.

Pinomaa ja Niska (2020) painottavat myös oikeanlaisen varustuksen käyttöä. Kun kuvaolosuhteet ovat usein laidasta laitaan, pitäisi myös harjoittelijan osata varautua tähän pukeutumisellaan. Tarkoituksen mukainen pukeutuminen lisää työskentelymukavuutta. Ja lopulta se vaikuttaa työturvallisuuteen, kun harjoittelijakin pysyy pakkasessa lämpimänä tai vesisateessa kuivana.

4.8 Osaamisalueiden painoarvo

Vastaajien näkökulmasta riippumatta tässä kategoriassa päädyttiin hyvin yksimieliseen lopputulokseen. Harjoittelun sujuvuuden kannalta tekninen osaaminen ja ammattikentän työprosessien ymmärtäminen nähtiin tärkeimmäksi osa-alueiksi. Kaluston käyttö jää hyvin harvoin ainoastaan harjoittelijan vastuulle, joten ammattilaisten mielestä pelkkä nimikkeiden tuntemus riittää.

Niskan mukaan harjoittelun ohjaajan tai lähimmän työtoverin tulisi aina vastata työkalujen oikeaoppisesta käytöstä. Tämä on se seikka mikä luo työturvallisuudenkin. (Niska, 2020)

Työprosessin ymmärtäminen helpottaa harjoittelijan sulautumista osaksi tuotantoryhmää. Esimerkiksi kameraryhmän yksittäisten työvaiheitten hahmotus ja ennakointi kuvaustilanteessa saattaa jouduttaa muidenkin osastojen toimintaa. Lopulta tämä vaikuttaa koko elokuvatyöryhmän aikataulussa pysymiseen. Jos harjoittelija osaa toimia tehtävissään oikein ja muut osastot huomioiden, toimii hän lopulta koko työryhmän eteen. Koppasen mukaan harjoittelijalle on eduksi, että hän tuntee työprosessia eli tehtävien työjärjestystä ja yleistä työskentelykulttuuria. Silloin hän ymmärtää paremmin paikkansa tuotannon ja oman työskentelyosastonsa hierarkiassa. (Koppanen, 2020)

Työturvallisuudesta puhuttaessa ammattilaiset sanovat sen muodostuvan riittävästä teknisestä osaamisesta ja työprosessien ymmärtämisestä. Siihen tietysti liittyy olennaisesti myös niin työntekijän kuin harjoittelijankin henkilökohtainen hyvinvointi. Tämä tulee riittävästä ravinnosta, levosta ja oikeanlaisesta varus-

tautumisesta työtilanteisiin. Varustautuminen voidaan kärjistetysti jakaa pukeutumiseen ja työskentelyä helpottaviin työkaluihin.

Harjoitteluun lähteviltä kuvauksen ja kuvavalaisun opiskelijoilta odotetaan löytyvän tilanteisiin sopivan pukeutumisen lisäksi vähintään työhansikkaat, otsalamppu ja jokin monitoimityökalu. Opiskelijan vastuulla on siis ensisijaisesti omasta työturvallisuudestaan ja hyvinvoinnistaan huolehtiminen. Kuten Niska (2020) haastattelussaan painottaa, tulee työturvallisuuden olla aina työryhmän lähimmän ammattilaisen vastuulla.

4.9 Kehitysehdotuksia koulutusorganisaatiolle

Haastatelluille annettiin myös mahdollisuus tarjota erilaisia kehitysehdotuksia harjoittelijoihin tai koulutusorganisaation toimintaan liittyen. Tässä kategoriassa saatiin hyvin erilaisia vastauksia. Vastauksissa puhutaan tietynlaisen fokuksitumisen puolesta. Opiskelijoita kannustetaan kohdentamaan kiinnostuksensa mahdollisimman nopeasti tiettyihin työtehtäviin. Boettgen mukaan tämä lisää harjoittelijan uskottavuutta. (Boettge, 2020.) Toisaalta Karppinen (2017) mainitsee, että harjoittelujaksot ovat olleet onnistuneimpia, kun ne ovat tapahtuneet vasta opintojen kolmannen ja neljännen vuoden aikana. Tuolloin tietämys työtehtävistä on paremmalla tasolla. (Karppinen, 2017.) Tämä ajatus palvelee myös koulutusorganisaatiota koska valmistuminen on siinä vaiheessa lähempänä.

Kouluja vastuutetaan jakamaan ajantasaisempaa tietoa käytettävästä kalustosta ja työskentelytavoista. Opiskelijoille tulisi puhua alan kilpailutilanteesta, monipuolisista työtehtävistä sekä erityisesti siitä miten ”brändätä” itsensä jo harjoitteluun tullessaan. Tieto niin hyvistä kuin huonoistakin harjoittelijoista leviää suhteellisen pienellä ammattikentällä nopeasti ja saattaa muuttua eräänlaiseksi stigmaksi. (Koppanen, 2020.)

Samalla painotetaan sitä, kuinka tärkeää opiskelijan on tutustua etukäteen tulevaan harjoittelupaikkaan tai tuotantoon. Tämä liittyy osaltaan ennakoitaitoihin, jotka auttavat olemaan ajan tasalla harjoitteluun mennessä tai siellä tapahtuvien

työtilanteiden keskellä. Koppanen mainitsee myös omien oikeuksien selvittämisen, mikä on erittäin tärkeää, kun neuvotellaan palkoista, vastuista ja työnkuvis-
ta (Koppanen, 2020.)

5 POHDINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli kehittää ammattikorkeakoulun kuvauksen ja kuvavalaisun koulutusta työelämälähtöisemmäksi. Halusin tutkimuksella selvittää kuinka koulumme tuottama osaaminen resonoi työelämän rajapinnassa, opiskelijoiden siirtyessä harjoitteluun. Lähestyin tutkimusaihetta keräämällä harjoittelija-kokemuksia työelämän edustajilta sekä opiskelijoilta itseltään. Vertasin syntynyttä aineistoa opetuksen yhteydessä tehtyihin havaintoihin ja media-alan viimeisimmän opetussuunnitelman määrittelemiini osaamistavoitteisiin.

Olen aikaisemmin arvioinut, että työnantajien odotukset harjoittelijaa kohtaan liittyvät opiskelijan ammatillisiin taitoihin ja osaamiseen. Sen sijaan tutkimuksen myötä on käynyt ilmi, että ammattilaiset odottavat enemmän reipasta asennetta ja hyvää työmoraalia. Useat työelämäedustajat painottavat positiivisissa harjoittelijakokemuksissa niin sanottua hyvää tyyppiä. Asenne, työkulttuurin tuntemus ja halu oppia näyttävät erityisen tärkeässä roolissa työllistymisestä puhuttaessa.

Elokuva- ja televisioalan erityispiirteiden vuoksi kuvauksen ja kuvavalaisun moninaiset työtehtävät ovat haastavia kouluttaa. Edellä mainitun ammattisuuntauksen alaisuudessa on useita eri ammattinimikkeitä ja työrooleja. Lisäksi samalla tittelillä oleva työnkuva voi olla hyvinkin erilainen eri tyyppisissä tai kokoisissa tuotannoissa. Tästä syystä opiskelijan omien intressien kuunteleminen on tärkeää hänen opintopolkunsa suunnittelussa. Ammattisuuntauksen vastuukouluttajan tai tuutoriopettajan tulisi olla aktiivisesti ohjaamassa opiskelijaa vahvuksiensa suuntaan.

Tulevaisuuden haaveammattia kysyttäessä kouluttamani opiskelijat sanovat useimmiten haluavansa kuvaajaksi. Vaihtoehtoja voivat olla television puolelta monikameralähetykset, dokumentit, urheilu tai vaikkapa eng-kuvaajan vaihtuvat työtehtävät. Elokuva-alalla pitäisi osata toimia pääkuvaajana pitkistä elokuvista high end -mainostuotantoihin. Joskin näihin jälkimmäisiin tehtäviin pääseminen televisiotyön sijaan on pidemmän polun päässä. Jos opiskelija haluaa työllistyä kuvaajaksi pieneen yksityisen tuotantoyhtiöön, joutuu hän todennäköisesti kantamaan vastuuta kuvaamisen lisäksi paljon muustakin tuotannon järjestelystä.

Toisen opiskeluvuoden syventävien ammattiopintojen aikaan tutustutaan myös muihin kuvaajan työlle välttämättömiin toimenkuviin. Kartoitan tuolloin laatimistani aloitus- ja lähtötasolomakkeissa opiskelijoiden kiinnostusta ja tietämystä esimerkiksi 1. ja 2. kamera-assistentin, valaisijan, valoassistentin ja gripin työtehtävistä. Tällöin myös käymme opiskelijoiden kanssa selventävän keskustelun mahdollisista harjoittelu- ja työllistymisväylistä. Tämä kartoitus saa yleensä opiskelijat havahtumaan monipuolisempiin vaihtoehtoihin harjoittelujaksojen valinnan suhteen.

5.1 Saavutettu tieto ja toimenpiteet

Tämän opinnäytetyön avulla saatiin tarkennettua tietoa siitä, mikä nykyisessä kuvauksen ja kuvavalaisun koulutuksessa on ajantasaista ja toimivaa. Työelämästä saatujen näkemysten pohjalta kehittämieni simulaatioharjoitteiden hyöty kamera-, valo- ja grip-työryhmien toiminnan omaksumiselle on ollut merkittävä. Nämä niin kutsutut kohtausharjoitukset ovat tuottaneet osallistujilleen selkeän käsityksen elokuvanteon prosessista. Ammattilaisten ohjaamat harjoitteet ovat vahvistaneet opiskelijoita hyvin monialaisesti. Jälkikäteen käydyistä palautekeskusteluista on käynyt ilmi, että opiskelijat ovat jo yhden harjoituskerran aikana kehittyneet niin teknisen ja ilmaisullisen osaamisen kuin työprosessien ja työturvallisuuden hallinnan osalta. Kun kohtausharjoituksia toistetaan syklisesti vähintään neljä kertaa, saavat kaikki noin 12 opiskelijaa työkokemusta kuvaukseen ja valaisuun liittyvien osastojen toiminnasta.

Työelämäedustajien osallistuminen harjoituksiin on opiskelijoille erittäin tärkeä kokemus. Ammattilaiset ovat ohjanneet osallistujien työskentelyä kädestä pitäen, välillä jopa työskennellen osana opiskelijatyöryhmää. Näin simulaatioharjoitteissa on päästy hyvin lähelle todellista työharjoittelukokemusta. Myös vierailevien ammattilaisten palaute simulaatioharjoitteista on ollut kiittävää. Ammattikentän edustajien kanssa käydyistä keskusteluista onkin tullut tärkeä osa kuvauksen ja kuvavalaisun koulutuksen kehittämistä.

Vastaavasti tutkimuksen avulla saatiin havaintoja myös siitä, mitä osa-alueita voitaisiin vahvistaa koulutuksessa. Elokuva- ja televisioalan työkulttuuriin tutustumista sekä ajantasaisten menetelmien ja laitteiden tuomista opetukseen on lisättävä. Koska koulutusorganisaation hankintamäärärahat ovat rajattuja, niin on mietittävä jatkuvien hankintojen sijaan muita ratkaisuja. Maamme johtavat elokuvakalustovuokraamot painottavat usein sitä, että opiskelijat voisivat tulla useamminkin tutustumaan heidän toimintaansa. Kalustovuokraamot ovat tutkimuksen perusteella erinomaisia harjoitteluympäristöjä sekä tärkeitä näköalapaikkoja kotimaisten tuotantojen ja uusimman välineistön äärelle. Näin ollen tämä mahdollisuus on hyödynnettävä aikaisempaa paremmin osana koulutamme.

Opinnäytetyöni myötä koen entistä tarpeellisemmaksi huomioida eri lähtökohdista ja eri osaamistaustoilla tulevat opiskelijat. Tasapäistämisen sijaan opettajatuutoreiden ja ammattisuuntausten opettajien tulisi huomioida entistä tarkemmin opiskelijoiden yksilölliset ammatilliset intressit. Tällä tavoin päästään vahvemmin kiinni henkilökohtaisen opintosuunnitelman käyttöön. Kun opiskelijaa valmennetaan ja ohjataan hakeutumaan häntä kiinnostavimman työtehtävän äärelle saattaa tämä myös johtaa yllättävänkin nopeaan työllistymiseen. Kahdentoista vuoden aikana olen havainnut, että noin 1-3 opiskelijaa vuosittaisesta kuvauksen ja kuvavalaisun ryhmästä siirtyy kokonaan työelämään ennen valmistumistaan. Siinä kohdassa, kun töitä on tarjolla, eivät opinnot enää kiinnosta. Tähän problematiikkaan voisi puuttua jatkossa selkeämmin opinnollistamisen menettelyllä. Eli toisin sanoen antaa opiskelijoiden pysyä kiinni työelämässä muuttaen heidän työtään opintosuorituksiksi.

Vuorovaikutuksen merkitystä ammatillisen koulutuksen ja työelämän välillä voi vain korostaa. Jatkuva ammattikentän seuraaminen takaa laadukkaan ja ajantasaisen koulutuksen sekä parantaa opiskelijoiden työllistymistä. Työelämälähtöisyys motivoi sekä opettajaa että opiskelijoita. Kun opiskelijat saavat kokemuksen, että koulussa puhutaan samaa kieltä työelämän kanssa, heidän kunnioituksensa koulua ja opetusta kohtaan lisääntyy. Vastaavasti opettajana työskentelevälle työelämäkontaktit voivat olla hyvinkin merkittävä voimavara. Säännöllinen yhteydenpito kentällä toimiviin ammattilaisiin vahvistaa opettajan ammattiosaamista ja voi toimia hänelle jopa inspiraation lähteenä.

6 LÄHTEET

KIRJALLISUUS:

Ammattiosaamisen näytöt käyttöön. Opetushallitus 2006. Dark Oy, Vantaa

Grönfors, M. & Vilka, H. (2011)

Laadullisen tutkimuksen kenttätöiden menetelmät, Hämeenlinna:

SoFia –Sosiologi-Filosofiapu Vilka

Hanhimäki, M. ja Tapani, A. Kohti unelmaa! –uraohjauksen perusteita, Tampereen ammattikorkeakoulu 2016

Holopainen, M., Tenhunen L. & Vuorinen, P. (2004)

Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS, Järvenpää: Yrityssanoma Oy

Kananen, J. (2010)

Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kukkonen, H. Opinnollistamisen prosessi, Tampereen ammattikorkeakoulu 2016

Moilanen, T. Kuvauksen näytössä arvioitavat osa-alueet 2016

Ojasalo K., Moilanen T., Ritalahti J. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. WSOYpro.

Vilka, H. (2015)

Tutki ja kehitä, Jyväskylä: PS-Kustannus

HAASTATTELUT:

Aasla, V. Opiskelija. Sähköpostihaastattelu 30.8.2020
Haastattelija Moilanen, T.

Boettge, M. Toimitusjohtaja Kinos Rentals Oy. Sähköpostihaastattelu
13.7.2020. Haastattelija Moilanen, T.

Karppinen, A. Valaisija Angel Films Oy 2016. Sähköpostihaastattelu 22.3.2016.
Haastattelija Moilanen, T. Hämeenlinna.

Koppanen, K. Vuokraamotyöntekijä Kamerafirma Oy. Sähköpostihaastattelu
13.8.2020. Haastattelija Moilanen, T.

Kostiainen, S. Opiskelija. Sähköpostihaastattelu 10.10.2020
Haastattelija Moilanen, T.

Haapala, M. Toimitusjohtaja Krotki Film Oy. Käytäväkeskustelu 30.3.2017
Haastattelija Moilanen, T. Ylöjärvi

Holvikallio, J. Kamera- ja linssitekniikko Angel Films Oy. Sähköpostihaastattelu
17.8.2020. Haastattelija Moilanen, T.

Mutanen, A. Toimitusjohtaja P. Mutasen Elokuvakonepaja Oy 2016. Käytävä-
keskustelu 18.5.2016. Haastattelija Moilanen, T. Helsinki

Niska, J. Toimitusjohtaja Grip Service Niska Oy. Puhelinhaastattelu 26.8.2020
Haastattelija Moilanen, T. Litteroitu.

Pinomaa, J. Toimitusjohtaja Shadow Productions Oy. Puhelinhaastattelu
27.8.2020 Haastattelija Moilanen, T. Litteroitu.

Salonen, K. & Näränen, P. Tampereen ammattikorkeakoulu. Käytäväkeskustelu
20.2.2017 Haastattelija Moilanen, T. Tampere

WWW-LÄHTEET:

Materiaalia ja työkaluja opinnollistamiseen. Haaga-Helia 2016. (Luettu 11/2016)
<http://amkverkkovirta.fi/yleiset-tyokalut>

Opintojen suunnittelu ja HOPS, Opiskelijan käsikirja. Tampereen ammattikorkeakoulu 2019. (Luettu 20.8.2020)
<https://intra.tuni.fi/handbook?page=2271>

Tast, S. Kun korkeakoulu pesiytyy työelämään – opinnollistamisesta hyötyvät kaikki. Kokemuksia Metropolista. Metropolia 2016. (Luettu 5.12.2016)
<http://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaaminen>

Videomateriaalia opinnollistamisesta. Verkkovirta-hanke, työn opinnollistaminen, case VMP Kouvola. Julkaisija: Haaga-Helia yritys yhteistyö. (Luettu 11/2016) <https://www.youtube.com/watch?v=BcMiJbf0Lxs>

Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. (Luettu 7.2.2017)
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus>

Vilkman, Ulla. 2013. Palveluiden tuotteistaminen – Näin se tehdään yksinkertaisesti. (Luettu 28.10.2020)
<https://www.ullavilkman.com/palveluiden-tuotteistaminen-nain-se-tehdaan-yksinkertaisesti/>

Tampereen yliopisto 2016. Aineistohallinnan käsikirja, kvalitatiivisen datatiedoston käsittely. (Luettu 7.2.2017)
<http://www.fsd.uta.fi/aineistohallinta/fi/kvalitatiivisen-datan-kasittely.html>

Hotulainen, Risto, 2016-2017. Helsingin yliopisto, opettajankoulutuslaitos. (Luettu 7.2.2017)
<http://www.mv.helsinki.fi/home/hotulain/Tilasto/Laadullisetohjeet.htm>

Tutkintosääntö ja sitä täydentävät ohjeet, Tampereen ammattikorkeakoulu, 2020 (Luettu 26.9.2020)
<https://intra.tuni.fi/handbook?page=2264>

Osaamisen hyväksiluku, Intra-käsikirjat, Tampereen ammattikorkeakoulu, 2019 (Luettu 26.9.2020)
<https://intra.tuni.fi/handbook/?page=2208&search=osaamisen%20hyvaksilukeminen>

7 LIITTEET

Liite 1. Arviointimatriisit

Kalustovuokraamoiden edustajat	HARJOITTELIJAN VAHVUDET	HARJOITTELIJAN HEIKKOUDET	OSAAMISTEN TÄRKEYSJÄRJESTYS	KEHITYSEHDOTUKSIA
<p>Johanna Holvikallio Kamerateknikko Angel Films Oy</p>	<p>Ajoissa oleminen Toisten kunnioittaminen Kuullun ymmärtäminen Käytöstavat Auttava ymmärrys kalustosta Ajoikortti Kiinnostus ja uteliaisuus kehittää itseään Maalaisjärki</p>	<p>Liiallinen itsevarmuus Liiallinen luotto omiin taitoihin</p>	<p>Työprosessin osaaminen Tekninen osaaminen Työturvallisuus Ilmaisullinen osaaminen</p>	<p>Omien oikeuksien selvittäminen Työehtosopimus Tasa-arvolaki Ammattiliitto, työttömyyskassa</p>
<p>Matias Boettge Toimitusjohtaja Kinoss Rental Oy</p>	<p>Omatoimisuus Tiedonjano työtehtävien & kaluston osalta Tinkimättömyys asioiden loppuunsaattamisessa ryhmätyöhenki Kommunikointi ja sen sujuvuus Laaja teknis-taiteellinen tuntemus Vuokraamotoinnan ymmärtäminen Osaa kysyä, jos pienikin epävarmuus</p>	<p>Vastuunotto asioista, joita ei tunne Ei ota vakavasti vuokraamokulttuurin ylläpitämistä</p>	<p>Riippuu työroolista</p>	<p>Aina pitää kysyä, jos pienikin epävarmuus Fokusoituminen tiettyihin tehtäviin mahdollisimman nopeasti luo uskottavuutta</p>
<p>Katri Koppanen Kalustovaraustavastaava Kamerafirma / Valofirma Oy</p>	<p>Omia-aloitteisuus Ahkera Erittäin tarkka ja huolellinen Pitää osata kysyä, kun ei tiedä Huumorintaju Stressinsietokyky Ymmärrys työherarkkiasta Käsitys alan työkuultuurista Ajoikortti (myös c-kortti) Vuokraamotoinnan ymmärtäminen Tilannetajua hommien suhteen</p>	<p>Huolimattomuus Sooloilu Epämotivoitunut</p>	<p>Työturvallisuus Työprosessin ymmärtäminen Tekninen osaaminen Ilmaisullinen osaaminen</p>	<p>Verkostoitumistaidot</p>

Freelancerit	HARJOITTELUJAN VAHVUUDET	HARJOITTELUJAN HEIKKOUDET	OSAAMISTEN TÄRKEYSJÄRJESTYS	KEHITYSEHDOTUKSIA
Aki Karppinen Valaisija <u>Angel Films Oy</u>	Toimenkuva selkeästi hallussa Oma-aloitteisuus Halu oppia ja työskennellä oikein Osaaa kysellä Tietää mitä haluaa tehdä tulevaisuudessa Pelinlukukyky	Ohjeiden toistosta huolimatta ei suju Ammattilainen joutuu korjaillemaan perässä	Tekninen osaaminen -> turvallisuus	Harjoittelun vasta 3-4 opiskeluvuonna Opiskelijan kannattaa ottaa selvää etukäteen tuotannosta Mahdollisimman paljon käytännön harjoittelua
Jani Pinomaa Valaisija <u>Shadow Productions Oy</u>	Halu oppimiseen Innokkuus tekemiseen Nöyryys Fyysisesti hyvässä kunnossa Pohjateito kalustonimikkeistä Osaaa kysyä, kun on vähänkin epävarma Tilannetaju ja pelinlukutaito Kyky tunnistaa omat rajat Henkilökohtainen varustus	Esitietään tietävää Nokkavuus Aletaan neuvoa kokeneempaa	Tekninen osaaminen Työturvallisuus Työprosessin ymmärtäminen (hiearkia) Ilmaisullinen osaaminen	Kyky saada hommat toimimaan Taito seurata työskentely- ympäristön tilanteita Kyky ennakoida olosuhteita ja varustautua
Juha Niska <u>Grip</u> <u>Grip Service Niska Oy</u>	Oittaa yhteyden suoraan häneen Tietää haluavansa tutustua juuri tähän ammattiin	Luullee tietävänsä kaiken Ei osaa varustautua	Työprosessien ymmärtäminen Tekninen osaaminen Ilmaisullinen osaaminen Työturvallisuus (viimeinen koska sen pitää olla aina ammattilaisen vastuulla)	Koulun olisi hyvä tsemppata ns. Hiljaisia timantteja Koulujen pitäisi seurata mitä kentällä tapahtuu ja opetuksen vastata nykyaikaisia työelämää

Opiskelijat	KOETUT ONNISTUMISET	HENKILÖKOHTAINEN KEHITTÄMIEN	OSAAMISTEN TÄRKEYSJÄRJESTYS	KEHITYSEHDOTUKSIA
<p>Veikka Aasla 17MA / kuvaus ja kuvavalo Harjoittelu 3.vuoden keväällä pienessä tuotantoyhtiössä</p>	<p>Monialaiset työtehtävät Työhyteistö otti hyvin vastaan Apua sai aina, kun kysyi</p>	<p>Olisi pitänyt olla parempi peillisimä Omatoimisuus Olisi halunnut tehdä enemmän</p>	<p>Tekninen osaaminen Työprosessin hallinta</p>	<p>Testauspäiviä kalustovuokraamossa Enemmän alantasaisen kaluston läpikäymistä Lisää tietoa harjoittelumahdollisuuksista ja verkostoitumisesta</p>
<p>Sonja Kostainen 18MA / kuvaus ja kuvavalo Harjoittelu 2. Vuoden keväällä kotimaisen elokuvatuotannon valoryhmässä</p>	<p>Pääsi tekemään itsenäisesti Sain hyviä neuvoja muilta Opetus oli henkilökohtaista ja käytännönläheistä</p>	<p>Oikeiden termien ja kalustonimikkeiden haltuunotto Kaluston hakemiseen käytetyn ajan lyhentäminen Itsevarmuuden löytäminen</p>	<p>Tekninen osaaminen Työprosessien hallinta Työturvallisuus Ilmaston hallinta</p>	<p>Ensimmäinen harjoittelu olisi hyödyllisempi kalustovuokraamossa tai sitien kokonaan myöhemmin opinnoissa Koulu voisi antaa pohjustusta kuinka aluksi voi tuntua olevansa hukassa <u>työtehtävistä.</u></p>

Liite 2. Sähköpostihaastattelut

Aki Karppinen
Valaisija, Angel Films Oy
30.3.2017

Millaisia kokemuksia sinulla on elokuvan valoryhmään hakeutuvista harjoittelijoista?

Lähtökohtaisesti Tamkin opiskelijat harjoittelijoina ovat olleet minulle positiivinen kokemus. Työ on alkanut sujua mukavasti ilman kimmelluksia ja toimenkuva on ollut selkeästi hallussa. Harjoittelijoita on tietenkin pitänyt opastaa miten toimitaan, mutta kun asia on kerran käyty läpi on homma sujunut mukavasti.

Tietenkään harjoittelija asiat eivät ole aina menneet putkeen ja nyt muistelen jonkun muun koulun harjoittelijoita. Vaikka asioita/ohjeita on toistettu, ei työ luisuta niinkuin pitäisi. Silloin kokeneemmat valoryhmän jäsenet saavat paikkailla virheitä ja juosta perässä varmistamassa. Äärimmäisessä tapauksessa tällainen henkilö poistui muihin tuotannon tehtäviin.

Millaisia ennakko-odotuksia kohdistat harjoittelijaan?

On ehdottoman tärkeää muistaa että opiskelijat eivät ole valmiita työtehtäväänsä. Työtapoja käydään läpi ennen tuotantoa ja suurin osa paljastuu päivien kuluessa. Pelkän kahvipöytä keskustelun aikana ennen tuotantoa on erittäin vaikea havaita soveltuuko oppilas työryhmään. Aika näyttää tämän. Suurimpana oletuksena ja toiveena opiskelijaa kohtaan on oma-aloitteisuus ja halu oppia. Jos opiskelija kyselee asioita on se erittäin hyvä piirre. Silloin hänestä voi heti nähdä että halu oikeaoppiseen työskentelyyn on kova. Tietenkin koulussa opittu tekninen osaaminen on merkittävää. Perus asiat pitää osata, jotta työskentely on tehokasta ja turvallista. Teknisiä ratkaisuja voi tehdä toisaalta monella eri tavalla, joten ei ole tärkeää tietään kaikesta kaikkea. Kokemus opettaa.

Mitkä ennakko-odotukset useimmiten täyttyvät harjoittelijoiden taitojen osalta?

Yleensä harjoittelijat ovat hyvin motivoituneita. He tietävät mitä haluavat tehdä tulevaisuudessa ja vaikkei valoryhmässä työskentely olekaan listan kärjessä he haluavat silti oppia sen. Ilmeisesti harjoittelijat ymmärtävät hyvin että elokuvan tekemisessä tarvitaan laaja-alaista tietämystä teknisestä osaamisesta jotta voit sanoa olevasi ammattilainen.

Mitkä ennakko-odotukset jäävät useimmiten toteutumatta harjoittelijan taitojen osalta?

Pessimisti ei pety. No joo. En aseta rimaa kovinkaan korkealle ennen kuin olen nähnyt kuinka työ alkaa sujua. Toisten harjoittelijat muistavat että statiiveille kannetaan aina hiekkasäkit ja toisille siitä pitää sanoa useasti. Tämä vain esimerkinä. Kai se liittyy harjoittelijan pelinlukukykyyn ja sitähan on vaikea opettaa.

Missä vaiheessa opintojaan opiskelijan olisi kokemuksesi pohjalta paras aika hakeutua harjoitteluun? Mainitse esim. opiskeluvuosi yms.

Harjoitteluun kannatta lähteä 3-4 vuonna. Silloin tietämys asioista opiskelun ja harjoitusten myötä on paremmalla tasolla. Opiskelija voi joutua hankaliin tilanteisiin aivan turhaan jos esimerkiksi teknistä tietämystä ei ole tarpeeksi. Olen joskus seurannut sivusta kun harjoittelijalla on palava halu päästä hommiin,

mutta kun tekniikka ei ole hallussa niin työ kärsii. Tuotannoissa on yleensä niin tiukka aikataulu ettei esimies voi olla selittämässä kaikkea alusta alkaen. Silloin opiskelija turhautuu eikä ehdi saamaan vastauksia kysymyksiinsä.

Miten opiskelija voisi valmistautua paremmin harjoittelujaksoon?

Opiskelijan kannatta yrittää ottaa selvää tulevasta tuotannosta mahdollisimman paljon. Siihen liittyy asioita tuotantoyhtiön, lähimmän esimiehen ja koulun puolelta. Mitä enemmän tiedät mihin olet menossa helpottaa opiskelijaa keskittymään varsinaiseen työhön. Tuotannon alku voi olla hyvinkin sekavaa opiskelijan silmin ja uusia käytännön asioita tulee koko ajan. Yksi hyvä keino on vanhojen ”sota tarinoiden” kuuntelu vanhemmilta opiskelijoilta tai vierailevilta opettajilta. Niissä paljastuu aina asioita joita ei lueta kirjoista.

Millaista panosta odostat tai toivoisit koululta opiskelijoiden valmistamiseksi harjoitteluun?

Kun opiskelijat ovat käyneet läpi perusteita ja ovat tutustuneet välineisiin, tiloihin ja koulun tapoihin, heidän pitäisi tehdä mahdollisimman paljon harjoituksia. Sieltä ne heikkoudet ja onnistumiset löytyvät. Tekemällä oppii parhaiten. Tietenkin oppilaita pitää valvoa jotta asiat sujuvat turvallisesti ja että ne viedään loppuun. Tämä työllistää tietenkin opettajia. Harjoitus voi olla todella yksinkertainen ja lyhyt, mutta tällä tavoin oppi menee parhaiten perille.

Mitkä seikat erottavat harjoittelijan ja työntekijän?

Harjoittelija luulee tietävänsä mitä tekee, ammattilainen tietää mitä tekee. Molemmat voivat erehtyä. Ammattilainen oppii virheistään, harjoittelija ei vaan tee saman virheen vielä pari kertaa uudestaan:). Ammattitaito.

Matias Boettge
Toimitusjohtaja, Kinos Rentals Oy
13.8.2020

Mikä on vastualueesi ja työtehtäväsi yrityksessä?

Toimitusjohtaja / omistaja. Kinoksen kehittäminen Suomen parhaaksi vuokraamoksi.

Mikä on koulutustaustasi ja kuinka olet päätenyt nykyiseen työpaikkaasi?

Kallion lukio, Stadian Elokuvaosasto (nyk. Metropolia), Escola Superior de Teatro e Cinema (Lissabon) & paljon muita kurssituksia.

Millä tavoin vaikutat yrityksen tekemiin valintoihin opiskelijaharjoittelijoista?

Päätän eri osastojen harkkavalinnoista tällä hetkellä.

Miten kuvailisit kriteerejä, jotka opiskelijaharjoittelijan olisi hyvä täyttää tullessaan harjoitteluun? Voit kirjoittaa näitä myös listan omaisesti.

Omatoimisuus, tiedonjano työtehtävien & kaluston osalta (pienikin epävarmuus asioista pitää aina hoitaa kysymällä muilta), erityinen tarkkuus ja tarve saattaa asiat loppuun ilman oikoreittejä. Ryhmätyöhenki ja kommunikointi.

Kerro esimerkki haastavasta harjoittelija-kokemuksesta.

Tilanne missä harjoittelija ottaa muiden huomaamatta liikaa vastuuta asioista mistä ei tiedä tarpeeksi. Tilanne missä harjoittelija ottaa liian kevyesti tilanteet ja vuokraamokulttuurin ylläpitämisen.

Kerro esimerkki onnistuneesta harjoittelija-kokemuksesta.

Suuren teknis-taiteellisen tietomääräpotentiaalin lisäksi ymmärrys vuokraamon toiminnasta on tietysti iso plussa esim myöhemmin kasatessa omaa kalustolistaa tuotantoon, "millä pensselillä kannattaa toimia missäkin tapauksessa". Tuotantokulttuurista (eri kokoiset tuotannot jne) ja tekijöistä saa myös erinomaisen kuvan. Suuri osa harjoittelijoistamme on päätenyt meille osa-aikaisiin työtehtäviin, ja muutama myös kokoaikaisiin. Tosin tällä hetkellä suuria henkilöstötarpeita ei enää ole, joten vuokraamotyöllistymisen kannalta mahdollisuudet pienemmät. Keikkailun osalta taas olemme pystyneet tarjoamaan useille osaaville ja motivoituneille harjoittelijoille töitä tuotannoissa esim valoryhmässä.

Koulutuksessamme annetaan opiskelijalle valmiuksia ilmaisun, teknisen osaamisen, työprosessien osaamisen (työtehtävät, -roolit ja työjärjestys) ja työturvallisuuden osalta. Kuinka laittaisit nämä seikat tärkeysjärjestykseen opiskelijan harjoittelun tai työllistymisen näkökulmasta?

Tämä on hyvin subjektiivinen aihio ja riippuu työtehtävistä (tekninen / taiteellinen vastuu), joten yhtä vastausta ei ole. Jokainen mainittu alue on erittäin tärkeä, mutta elävät jonkin verran roolin mukaan.

Mitä muuta opiskelijoiden harjoittelujaksoon tai työllistymiseen liittyvää haluaisit kertoa?

Suhteet on yhä erittäin iso osa suurinta osaa alustamme, ja oman "paikan" (esim kakkosassari kamerassa) löytäminen / haluaminen helpottaa etenemistä ja fokusta. Toisaalta osa myös vaihtaa paikkaa ja löytävät itsensä eri työtehtä-

vistä alalla, joten tässäkin ei ole yhtä totuutta, mutta fokusoidessa tiettyyn osa-alueeseen melko pian (testattuaan vaikka eri tehtäviä koulussa / harkoissa), mahdollisuus edetä, parantua ja ansaita uskottavuutta siinä tehtävässä vahvistuu suuresti (ainakin isommissa tuotannoissa). Osaamisen ja suhteiden lisäksi ymmärrys omista tarpeista ja sitä kautta vahvistuvasta itsensä myymisen potentiaalista on usein eduksi, kuten tietysti myös kommunikatiiviset sekä ratkaisukeskeiset tendenssit, jos haluaa tehdä tällä hyvin kilpaillulla alalla töitä tiettyssä roolissa.

Katri Koppanen
Kalustovarausvastaava, Kamerafirma / Valofirma Oy
13.8.2020

Mikä on vastualueesi ja työtehtäväsi yrityksessä?

Työtehtävä: Kamerabuukkaus. Vastualueet ovat hyvin laaja-alaiset. Päävastuualueena on kuitenkin kamerakaluston buukkaus. Otan sisään asiakkaiden kalustolistat, tarkastan niistä mahdolliset puutteet tai outoudet. Tarkistan kaluston saatavuuden. Teen listojen pohjalta kalustotarjouksen tuotannolle. Konsultoin kuvaajia ja kamera-assistentteja kamerakaluston osalta. Muita työtehtäviä on mm. julisteiden ja muun markkonointimateriaalin suunnittelu ja toteutus yhdessä pienen työryhmän kanssa, erilaisten tekstitiedostojen ja sopimus pohjien suunnittelu ja toteutus. Tampere Film Festivalille VF/KF osaston ja workshopin suunnitteluun osallistuminen ja tapahtuman tuottaminen. Olen myös osallisena VF Green -työryhmässä, jossa kehitetään konsernin työtapoja kohti yhä parempia ympäristöarvoja.

Mikä on koulutustaustasi ja kuinka olet päätynyt nykyiseen työpaikkaasi?

Olen valmistunut medianomiksi (AMK), suuntautumisena kuvaus ja tuotanto. Matka nykyiseen työpaikkaan on ollut hyvin suoraviivainen. Hain opiskelemaan av-alaa tähtäimenä päästä opiskelemaan leikkausta. Puolessa välissä opintoja ymmärsin kuitenkin että leikkaus ei kiinnosta minua niin paljon kuin kuvaaminen. Koska vaihdoin suuntautumistani kesken opiskelujen, en ollut lainkaan kamera-tekniisesti orientoitunut. Päätin hakea töihin kalustovuokraamoon, jotta saisin hyvän tuntuman ammattilaiskalustoon. Vuokraamossa tutustuin kamera-assistenttiin, joka huomasi kiinnostukseni ja motivaationi kuvaukseen ja kamerakaluston opiskeluun. Hän otti minut työharjoittelun jälkeen videoassistentiksi pitkään elokuvaan. Ilmeisesti suoriuduin työstä kelpollisesti, sillä hän pyysi minua työryhmäänsä uudelleen, ja lopulta teimme yhdessä kaiken kaikkiaan viisi elokuvaa.

Työskentelin tämän jälkeen muutaman vuoden erilaisissa ja eri kokoisissa ammattituotannoissa kameraryhmässä sekä videoassistenttina, kamera-assistenttina että kuvaajana. Kaipasin kuitenkin myös vaihtelua, joten vaihdoin jossain vaiheessa lavastuksen pariin. Muutaman vuoden kuluttua kamera-assistenttiystäväni perusti oman kalustovuokraamon, ja pyysi minut sinne töihin, vaikka en ollutkaan hetkeen ollut kamerakaluston kanssa missään tekemisissä. Nyt olen työskennellyt vuokraamossa 2,5 vuotta. Lisäksi minulla on oma pieni tuotantoyhtiö, jota pyöritän vuokraamotyön rinnalla sivutoimisesti.

Millä tavoin vaikutat yrityksenne tekemiin valintoihin opiskelijaharjoittelijoista

Käyn läpi harjoitteluhakemukset, ja annan potentiaaliset hakemukset eteenpäin lähiesimiehille, jotka suorittavat haastattelut ja tekevät lopullisen päätöksen harjoittelijoiden palkkaamisesta.

Miten kuvailisit kriteerejä, jotka opiskelijaharjoittelijan olisi hyvä täyttää tullessaan harjoitteluun? Voit kirjoittaa näitä myös listan omaisesti.

Harjoittelijan tulee olla oma-aloitteinen ja ahkera, sekä erittäin tarkka ja huolellinen. Harjoittelijan pitää osata rohkeasti kysyä silloin, kun vastaan tulee asia jota hän ei täysin ymmärrä tai josta hänellä ei ole aiempaa kokemusta. Huolimattomuus ja ”sooloilu” saattaa kostautua ikävällä tavalla, niin vuokraamo-

työskentelyssä kuin kentälläkin.

Hyvä huumorintaju, stressinsietokyky ja ylipäättään positiivinen elämänasenne ovat myös tärkeitä ominaisuuksia niin harjoittelussa kuin kentälläkin, sillä työ voi olla toisinaan todella stressaavaa, mutta positiivisen kautta asioista selviäminen auttaa koko työyhteisöä jaksamaan; jos yksi kiukuttelee se vaikuttaa myös kaikkiin muihin.

Mukautumiskyky on hyvä ominaisuus, sillä tällä alalla työryhmät ja sen mukana työskentelytavat ovat jatkuvassa liikkeessä. Kuuliaisuus on myös merkittävässä roolissa, sillä hierarkia työryhmissä on hyvin tärkeää, eli annettuja tehtäviä täyttyy suorittaa käskyjen mukaisesti, oli sitten kyse likaisten kaapelien puhdistamisesta, roskien viennistä tai mistä tahansa muusta ”hanttihommasta”. Vuokraamoharjoittelijalta ei vaadita aiempaa kokemusta kaluston suhteen (itse olen tästä erittäin elävä esimerkki!), vaan harjoittelun aikana opiskelija perehdytetään kalustoon ja työtehtäviin. Harjoittelijalta kuitenkin toivotaan jonkinlaista käsitystä alasta, mutta varsinaista kokemusta ei välttämättä vaadita, sillä lähes kaikki alan työtehtävät ovat sellaisia, että niihin on mahdollista oppia seuraamalla kokeneempien työntekijöiden metodeja ja työtapoja.

Ajokortti ei ole harjoittelijalle välttämättä pakollinen, mikäli hakija muuten on todella soveltuva. Työ kuitenkin sisältää (niin kentällä kuin vuokraamossa) paljon ajamista ja erityisesti ajamista pakettiautolla. Alalle työllistymisen kannalta vähintään B-ajokortti on välttämätön. Valo/grip - puolella C-kortti on lähes välttämätön.

Kerro esimerkki haastavasta harjoittelija-kokemuksesta.

Harjoittelija oli alusta asti epämotivoitunut. Hän ei ilmeisesti ollut lainkaan tietoinen millaista työtä vuokraamossa tehdään. Harjoittelun alussa harjoitteluja ei suorittanut hänelle annettuja tehtäviä tai hän vitkasteli todella pitkään tehtävien suorittamisen kanssa. Saatuaan jonkin verran kiinni vuokraamotoiminnasta, hänelle annettiin hieman vastuullisempia työtehtäviä kuin aivan alussa. Harjoittelija suoritti tehtävät kuitenkin huolimattomasti; kaluston merkkauksissa oli suuria puutteita, kalustoa ei oltu putsattu tai tarkastettu keikalta paluun jälkeen, vaan rikkinäistä ja likaista kalustoa oli laitettu takaisin hyllyyn tarkastamatta. Kalustoa ei oltu aina laitettu takaisin sen omalle paikalle, minkä vuoksi muu vuokraamohenkilökunta joutui etsimään keikalle lähtevää kalustoa joka ei ollut sillä paikalla millä sen olisi pitänyt olla. Harjoittelija oli asenteellinen hänelle annettujen työtehtävien suhteen, ja oli pettynyt joutuessaan tekemään työtehtäviä, jotka hän koki epämotivoiviksi. Huono harjoittelija aiheuttaa paljon ylimääräistä työtä muulle henkilökunnalle.

Kerro esimerkki onnistuneesta harjoittelija-kokemuksesta.

Harjoittelija tiesi mitä vuokraamotyöskentely pääpiirteissään pitää sisällään, vaikka hänellä ei ollut aikaisempaa kokemusta ammattilaiskalustosta. Hän suhtautui kaikkiin hänelle annettuihin tehtäviin mielenkiinnolla ja motivoituneesti. Silloin kun harjoittelijalla sattui olemaan luppoaikaa, hän käytti sen itsenäiseen työskentelyyn kuten kalustoon perehtymiseen tai esimerkiksi keittiön tai yleisten tilojen siistimiseen. Harjoittelijan kanssa oli helppo ja luonteva työskennellä. Hän oli toimissaan huolellinen, ja hän omaksui uuden tiedon nopeasti. Harjoittelijasta oli suuresti apua muille työntekijöille. Harjoittelija työllistyi vuokraamoon harjoittelun päätteeksi.

Koulutuksessamme annetaan opiskelijalle valmiuksia ilmaisun, teknisen osaamisen, työprosessien osaamisen (työtehtävät, -roolit ja työjärjestys) ja työturvallisuuden osalta. Kuinka laittaisit nämä seikat tärkeysjärjestykseen opiskelijan harjoittelun tai työllistymisen näkökulmasta?

Harjoittelussa ja ammattilaistyössä korostuu hieman eri asiat. Työturvallisuus on kuitenkin aina tärkein ehto, josta kenenkään ei pidä tinkiä. Harjoittelussa tärkeää on työprosessien osaaminen, jotta harjoittelija osaa suhteuttaa oman paikansa työhierarkiaan sopivaksi. Tämän jälkeen tekninen osaaminen on toiseksi tärkeintä, jotta harjoittelija osaa hoitaa hänelle annetut tehtävät parhaalla mahdollisella tavalla. Harjoittelun aikana taiteellinen ilmaisu on harvoin merkittävässä roolissa, sillä vaikka harjoittelija usein työskenteleekin osana taiteellista tuotantoa, on hän lähes poikkeuksetta teknistä työtä suorittavalla puolella, ja tuke-
massa taiteellisesti luovan työn suorittajaa. Esimerkiksi kameraryhmän hierarkiassa kuvaaja ja focus puller ovat taiteellisesti luovaa työtä suorittavia osapuolia, ja 2.kamera-assistentti, videoassistentti ja kameraryhmän harjoittelija ovat omalla teknisellä toiminnallaan tukemassa focus pullerin ja erityisesti kuvaajan taiteellista työtä.

Ammattityöskentelyssä taas työroolista riippuen korostuvat eri seikat. Kenties yleisesti voidaan ajatella, että taiteellisesti vastuussa olevissa rooleissa korostuu ilmaisulliset valmiudet, ja teknisessä vastuullisissa rooleissa tekninen osaaminen. Mitä alemmas työhierarkiassa siirrytään, sitä tärkeämmäksi muuttuu työprosessien hallinta. Esimerkiksi ohjaajalle on tärkeää hallita luova työskentely, mutta hänen työssään ei välttämättä ole mitään merkitystä sillä, kuinka hyvin hän ymmärtää esimerkiksi ryhmän muiden työntekijöiden vastualueet. Omalta kohdaltani tästä hyvänä esimerkkinä on eräs tuotanto, jossa työskenteilin kuvauspaikkarekvisitöörinä. Produktio oli ohjaajan esikoisohjaus, eikä hän ollut aikaisemmin ollut pitkän tuotannon kuvauksissa mukana. Hän oli taustallaan ammattilaiskäsikirjoittaja, ja hänellä ei siis ollut kokemusta työntekijöiden roolien vastuualueista. Koska olin kuvausrekvisitöörinä, laitoin ruokailukohtauksissa rekvisiittaruokat aina esille. Ohjaaja pyysi minua ensimmäisten viikkojen aikana usein hakemaan itselleen kahvia ja sämpylöitä cateringista, ja kuuliaisena työntekijänä noudatinkin hänen toiveitaan muiden töideni ohella. Muutaman viikon päästä apulaisohjaaja oli kysynyt ohjaajalta miksi hän juoksuuttaa minua noutamassa itselleen syötävää ja juotavaa vaikka olen rekvisitööri, ja ohjaaja oli häpeillen vastannut, että hän oli luullut että olen ”ruuista vastaava henkilö”.

Myös esimerkiksi kuvaaja saa olla enemmän luovasti kuin teknisesti orientoitunut. Hänen ei välttämättä tarvitse tietää millä teknisillä välineillä hän pystyy luomaan haluamansa kuvan, ja toisinaan riittää, että hän vaikkapa sanallisesti kuvailee haluamaansa lopputulosta, ja teknisesti orientoitunut ryhmä auttaa häntä valitsemaan toteutukseen tarvittavan kaluston. Ennen kuvauksia kuvaaja voi esimerkiksi soittaa kalustovuokraamoon ja pyytää suosituksia vaikkapa pehmeäpiirtoisesta vintage-linssisarjasta, joka flarettaa voimakkaasti. Hänen ei itse siis tarvitse ennakkoon välttämättä tietää mitä tämän tyyllisiä linsejä on olemassa, vaan hän voi kuvailla haluamaansa luukkia, ja vuokraamosta voidaan suositella hänelle linsejä testikuvauksiin. Kuvauksissa kuvaajalla puolestaan on kamera-assistentit apuna teknisellä puolella tukemassa häntä luovan työn suorittamisessa. Tottakai kuvaajalla on yleensä myös erittäin vahva tekninen osaaminen taustallaan, mutta taiteellisesti lahjakkaan kuvaajan ei tarvitse välttämättä olla teknisesti orientoitunut. Tekniikan voi opiskella kuka tahansa, samoin kuvaamisen peruseriaatteet ja lainalaisuudet. Väitän kuitenkin, että

luovuus ja taiteellinen lahjakkuus on sellaisia ominaisuuksia joita ei pysty opiskelemaan, vaan ne vaativat tiettyä sisäsyntyistä herkkyyttä, ja siksi itse arvotan luovan ja taiteellisesti lahjakkaan tekijän kalustoteknisesti lahjakkaan tekijän yläpuolelle.

Opiskelijan työllistymisen näkökulmaa tarkasteltaessa on siis pohdittava sitä, mihin rooliin opiskelija työmarkkinoille tähtää, ja mikä on annettu aikaikkuna roolin saavuttamisen kannalta. Esimerkiksi monet kuvaajat ovat aloittaneet työnsä ensin videoassistenttina sitten kamera-assistenttina. Tällöin tekninen osaaminen korostuu työsaannissa uran alkuvaiheessa. Myöhemmässä vaiheessa kamera-assistentin työstä kuvaajaksi siirryttäessä luova osaaminen ylittää teknisen osaamisen vaatimukset. Suoraan koulun penkiltä kuvaajaksi ryhtyminen saattaa olla haasteellista siksi, että näihin vaativampiin rooleihin päästäkseen tulisi opiskelijalla olla kentälle jo vahvat kontaktit, joiden avulla työllistyminen suoraan kuvaajaksi olisi mahdollista. Harva tuotanto uskaltaa ottaa riskiä siitä, että ammattilaistuotantoon otetaan vaativaan työtehtävään tuntematon tekijä suoraan koulun penkiltä, siitäkin huolimatta että vasta valmistunut opiskelija saattaisi suoriutua työstä erinomaisesti.

Tältä pohjalta sanoisin, että vastavalmistuvalla opiskelijalla on työllistymisen näkökulmasta tekninen osaaminen tärkeämpää kuin luova osaaminen. Uran alkuvaiheessa kuitenkin teknistäkin osaamista tärkeämpää on työprosessien hallinta, sillä työn sujumisen kannalta alalle tulevan täytyy pystyä sulautumaan työjärjestykseen, -rooleihin ja -tehtäviin saumattomasti, jotta hän pystyy työskentelemään mahdollisimman tehokkaasti osana muuta työryhmää. Kun hän on osoittanut hallitsevansa nämä osa-alueet, alkaa hän saada vaativampia työtarjouksia, joissa alkaa enenevässä määrin korostumaan tekninen osaaminen, ja lopulta luova osaaminen. Muistutan kuitenkin, että myös poikkeuksia tällaisesta melko tavanomaiseksi luokiteltavasta urapolusta löytyy, tottakai.

Mitä muuta opiskelijoiden harjoittelujaksoon tai työllistymiseen liittyvää haluaisit kertoa?

Opiskelijoille tulisi avoimesti kertoa siitä, että alalla uran huipulle tähtäävä joutuu tekemään paljon työtä ja todistamaan omaa osaamistaan. Kilpailu halutuimmista paikoista on kova, joten myös sillä on ratkaiseva merkitys, ketä alalta tuntee. Verkostoitumisen ja uusien kontaktien merkitystä ei saa missään nimessä aliarvioida. Esimerkiksi minun urapolkuni alku nojasi erittäin vahvasti yhteen ainoaan avainhenkilöön; kamera-assistenttiin jonka tapasin harjoitteluaikana. Siksi sillä on erittäin suuri merkitys millaisena ihmisenä harjoitteluaikana esiintyy, ja mitä kontakteja harjoittelun aikana luo. Ala on hyvin hyvin pieni ja tuntuu että kaikki tuntevat kaikki. Hyviä harjoittelijoita herkästi suositellaan eteenpäin ja he työllistyvät helposti. Huonoista harjoittelijoista puolestaan varoitetaan muita. Koska ala nojaa niin voimakkaasti yksilöihin, ihmiset kyselevät herkästi yhteisiltä kontakteilta tietoja itselleen ennestään tuntemattomista tyypeistä. Tällöin sillä on suuri merkitys sanooko kontakti ”hän oli meillä harjoittelussa ja on todella hyvä tyyppi” vai ”varo sitä tyyppiä, se on huolimaton, laiska ja asenneongelmainen”. Eli pahimmillaan opiskelija voi pilata huonosti hoidetulla harjoittelulla oman työsaantiinsa jo ennen valmistumistaan.

Olen huomannut että tällä alalla sillä on myös kovasti merkitystä, että sanoo asioita ääneen. Jos opiskelijalla on jo mielessä selkeä työrooli johon haluaa, kannattaa sitä kohti edetä todella nöyränä mutta päämäärätietoisena, ja tiedos-

taa se että tavoitteeseen pääsemiseksi saattaa joutua tekemään kymmenenkin vuotta töitä. Omalla asenteella ja itsensä brändäämisellä on tässäkin suuri rooli. Minullakin on tullut vastaan työkavereita, jotka esimerkiksi haaveilevat kuvaajan pestistä ja ovat harmissaan siitä, että heille tarjotaan jatkuvasti kamera-assistentin työtä. Kysytyäni ovatko he tuoneet julki tätä asiaa tuntemilleen tuottajille tai ovatko he hakeneet avoimia kuvaajan paikkoja, niin vastaus on ollut ”ei”, ja taka-ajatus on ollut että kyllä joku huomaa heidän lahjakkuutensa. Ja kyllä toisinaan asiat tapahtuvatkin sellaisen puskaradion kautta, mutta se aina vaatii alkusysäykseksi sen että joku tietää haaveistasi, sen että olet sanonut asian ääneen ja tehnyt sen sitä kautta todeksi. Jos tällä alalla voimakkaasti profiloituu johonkin rooliin, voi siitä irti pääseminen olla hankalaa, ellei tietoisesti tee työtä sen eteen. Hyvälle tekijälle löytyy aina paikka, mutta toisaalta kääntöpuolelta voi myös olla, että (niin raadolliselta kuin se kuulostaakin) mikäli ei omista ponnisteluistaan huolimatta pääse haluamaansa työrooliin, voi se indikoida siitä että tekijä ei ole riittävän lahjakas.

Myöskin pitäisi painottaa sitä, että kaikki työ mitä alalla tekee, tukee omaa ammattitaitoa riippumatta siitä mihin rooliin lopulta päätyy. Eri roolien kokonaisvaltainen ymmärtäminen helpottaa omaa ja muiden työskentelyä hirvittävästi. Minä olen esimerkiksi suosittelut tuotantoa opiskeleville, että heidän kannattaisi tulla työharjoitteluun kameravuokraamoon. Opiskelijoiden ilmeet ovat olleet epäuskoisia ja huvittuneita, koska mitä iloa vuokraamossa työskentelyssä voisi olla tuottajalle. Kuitenkin itse omassa työssäni kamerabuukkaajana työskentelen suurimman osan ajasta juuri tuottajien kanssa. Tuottaja on kirstunvartija ja henkilö joka tekee kymmenien tuhansien eurojen arvosta päätöksiä vuokrakalustosta. Tuottaja on se henkilö, jonka tulee ymmärtää millainen kalusto on tuotantoon nähden taloudellisesti järkevää ottaa. Mikäli kalusto on tuottajalle tuntematonta, on hänen hyvin vaikeaa suorittaa tällaista arviointia. Minulla on oma pieni tuotantoyhtiö, ja koska vuokrakalusto on minulle tuttua, osaan asiakkaan tarpeiden perusteella jo mielessäni arvioida sitä millainen kalustobudjetti tuotantoon tulee varata. Tämä taas on asiakkaan kanssa neuvoteltaessa hyvää asiakaspalvelua, kun pystyn jo ensimmäisessä palaverissa käymään hintoja läpi suunta-antavasti.

Kuvauspaikkarekvisitöörinä työskennellessäni puolestaan minulle oli suuri hyöty siitä, että minulla on kuvaajan taustaa. Se paransi huomattavasti kykyäni sommitella rekvisiittaa kuviin, ja täyttää tyhjiä paikkoja kuvassa. Se myös auttoi minua suuresti ymmärtämään minkälaista kuvaa ollaan tekemässä ja mikä on rekvisiitan laadullinen vaatimus missäkin kohtauksessa. Esimerkiksi kerran kuvasimme elokuvaa, jonka kohtaus sijoittui hevostallin ulkopuolelle. Kuvan etualalla oli kaksi ihmistä, ja takana oli tallin oma sininen, metallinen roskalava joka työntyi häiritsevästi esiin vihreiden puskienvälistä. Ohjaaja pyysi minua hävittämään roskalavan kuvasta. Koska lavan siirtäminen ei missään nimessä tullut kysymykseen ilman traktoria, oli sen piilottaminen ainoa vaihtoehto. Kävin tiedustelemassa kuvaajalta millä linssillä ja aukolla kohtaus oli tarkoitettu kuvata. Vastauksena oli, että tiivis linssi ja aukko auki. Tällöin tiesin, että tausta tulee olemaan niin sumea, että lavan hävittämiseksi riittää vihreä pressu ja muutama oksanlehvä. Mikäli kyseessä olisi ollut laaja ja syväterävä kuva, olisi minun pitänyt käyttää peittämiseen huomattavasti enemmän aikaa ja naamioida lava muuhun taustaan. Sain usein yllättyneitä kiitoksia työstäni, sillä pystyin taustani ansiosta työskentelemään hyvin omatoimisesti asioiden suhteen.

Rekvisitöörin työssä toisinaan oli haastavia tilanteita sen suhteen, jos ohjaaja halusi jonkun tietynlaisen rekvisiitan johonkin kohtaukseen. Usein ajallinen tai budjetillinen paine kuitenkin saattoi tuoda vastaan tilanteita, että tällaista spesifiä erikoisrekvisiittaa ei ollut saatavilla, vaan oli sovellettava tai mentävä sillä mitä on. Toisinaan ohjaaja saattoi olla hyvinkin ymmärtämätön tällaista tilannetta kohtaan. Nyt myöhemmin kun olen itse työskennellyt ohjaajana, olen omien rekvisitööri-kokemusteni pohjalta pystynyt hyvin helposti ymmärtämään ja hyväksymään sellaiset tilanteet, että aina ei ole saatavilla juuri sitä mitä itse on kohtaukseen suunnitellut. Kaikki tekeminen siis linkittyy kaikkeen, ja kaikki osaaminen tukee muuta osaamista.

Lisäksi opiskelijoille tulisi korostaa, että mitään työroolia ei tulisi ylenkatsoa eikä ketään tekijää arvottaa omien ennakkokäsitysten perusteella. Jokainen rooli ja jokainen työnkuva on erittäin tarpeellinen tällä alalla. Jokainen ammattilainen on oman alansa osaaja. Jokainen tekijä voi vuoden parin päästä olla esimiesasemassa. Koulukaverin kustannuksella pilailu ei naurata enää siinä vaiheessa, kun hän istuu pöydän toisella puolella laatimassa sinun työsopimustasi.

Johanna Holvikallio
Kamerateknikko, Angel Films Oy
17.8.2020

Mikä on vastualueesi ja työtehtäväsi yrityksessä?

Toimin kamera- ja linssiteknikkona kalustovuokraamossa. Olen erikoistunut elokuvaoptiikkaan ja lookin luomiseen. Olemme pieni yritys, joten vastualueeni on laaja ja vaihteleva. Siihen kuuluu mm. kameraosaston arjen pyörittäminen, kamerakaluston valmistelu kuvausryhmien tarpeisiin, kameroiden ja linssien huollot, tekninen tuki tuotannon aikana ja tekninen konsultointi esituotannon aikana. Lisäksi teen kamera-assistenttikeikkoja ja kuvaan markkinointimateriaaleja.

Mikä on koulutustaustasi ja kuinka olet päätenyt nykyiseen työpaikkaasi?

Valmistuin Medianomiksi Tampereen Ammattikorkeakoulun Elokuvan ja television koulutusohjelmasta kesällä 2018. Nykyiseen työpaikkaani minut napattiin suoraan harjoittelusta vuonna 2015. Opintoni suoritin loppuun työskennellessäni vakituisessa työsuhhteessa.

Jään opintovapaalle syksyllä 2020 suorittaakseni Elokuvauksen maisterinopinnot Aalto-yliopistossa.

Millä tavoin vaikutat yrityksenne tekemiin valintoihin opiskelijaharjoittelijoista

Suurin panokseni opiskelijaharjoittelijoiden valintaan on harjoittelijahakujen kohderyhmien suunnittelu: pyrimme hakemaan aika-ajoin opiskelijoita eri kouluista. Lisäksi laadin harjoittelijoille laatuksiteereitä ja ollessani vuorossa haastattelen harjoittelijakandidaatteja.

Miten kuvailisit kriteerejä, jotka opiskelijaharjoittelijan olisi hyvä täyttää tullessaan harjoitteluun? Voit kirjoittaa näitä myös listan omaisesti.

Opiskelijaharjoittelijalla olisi tärkeintä harjoitteluun tullessaan olla hallussa perus-työelämätaidot: ajoissa oleminen, toisten kunnioittaminen, kuullun ymmärtäminen ja käytöstavat.

Jonkinlainen ymmärrys kamera- tai valokalustosta auttaa saamaan harjoittelusta enemmän irti, erityisesti jos harjoittelujakso on lyhyt.

Ajokortti pitäisi myös löytyä, sillä harjoittelijamme ajavat paljon pääkaupunkiseudulla. Monet harjoittelijamme työllistyvät helposti kameraryhmiin tai valoryhmiin, joten ajokortti kannattaa olla jo ihan sitäkin silmällä pitäen.

Kerro esimerkki haastavasta harjoittelija-kokemuksesta.

Haastavimmat harjoittelijakokemukset liittyvät lähes poikkeuksetta harjoittelijan liialliseen itsevarmuuteen ja turhan optimistiseen käsitykseen omista taidoistaan. Terve itsevarmuus on tietysti hyvä ja toivottava asia, mutta harjoittelijan on tiedettävä oma paikkansa, eikä esimerkiksi lähteä omatoimisesti ratkaisemaan esimerkiksi asiakkaan ongelmaa korruptoituneen median kanssa tai purkamaan laturia osiin tms. Muutamassa tapauksessa olemme joutuneet paljon alkupeleistä pahempaan ongelmaan liiankin omatoimisen harjoittelijan toiminnan seurauksena.

Oma-aloitteellinen saa ja pitääkin tiettyyn rajaan asti olla, mutta vastuu työn laadusta on aina yrityksen henkilökunnalla. Tämä takaa harjoittelijalle tilan rauhallisin mielin kokeilla ja oppia. Siksi harjoittelijan tuleekin pitää maalaisjärki matkassa ja sisäinen MacGyver aisoissa ainakin siihen asti, että ohjaajilta on

varmistettu, saako idean toteuttaa. Usein saa, mutta varastohenkilökunnan tulee aina olla perillä siitä, missä mennään.

Kerro esimerkki onnistuneesta harjoittelija-kokemuksesta.

Pääosin harjoittelijamme ovat olleen todella onnistuneita kokemuksia. Parasta on, kun ihminen jolla on kiinnostusta ja uteliaisuutta kehittää omaa teknistä osaamistaan pääsee ensimmäistä kertaa tutustumaan ”ihan oikeaan” elokuvakalustoon ja osaamistaso nousee silmissä muutamassa kuukaudessa. Pyrimme tarjoamaan harjoittelijalle mahdollisuuden kokeilla kaikkea haluamaansa kalustoa ja tarjoamaan vastauksen askarruttaviin kysymyksiin.

Onnistuneimpia ovat harjoittelut, joissa harjoittelijalla on nälkä oppia ja päästä tekemään – kutein usein onkin. On huikeaa nähdä, kuinka leijonanosa harjoittelijoistamme muuttuu pian testiratojemme vakiokasvoiksi työllistyttyään erilaisiin tuotantoihin.

Koulutuksessamme annetaan opiskelijalle valmiuksia ilmaisun, teknisen osaamisen, työprosessien osaamisen (työtehtävät, -roolit ja työjärjestys) ja työturvallisuuden osalta. Kuinka laittaisit nämä seikat tärkeysjärjestykseen opiskelijan harjoittelun tai työllistymisen näkökulmasta?

1. Työprosessin osaaminen
2. Tekninen osaaminen
3. Työturvallisuus (tämän pitäisi olla huomattavasti tärkeämpi, mutta tätä ei kysellä työhaastatteluissa ainakaan kamerapuolella)
4. Ilmaisun

Mitä muuta opiskelijoiden harjoittelujaksoon tai työllistymiseen liittyvää haluaisit kertoa?

Elokuva-ala Suomessa on jatkuvassa murroksessa ja osa aataminaikuisista käytänteistä ja asenteista on vielä paikallaan. Tekninen puoli on pitkään ollut todella miesvoittoinen ja kaikuja tästä kohtaa edelleen - erityisesti nuorena naisena. Omista oikeuksista kannattaa olla perillä (toivottavasti niitä on koulutuksen aikana opetettu, jos ei niin ELO-TES ja tasa-arvolaki kannattaa silmäillä läpi) ja muistaa, että epäasiallista kohtelua ei kuulukaan sietää. Palkoista ja työehdoista on ihan ok puhua kollegoiden kanssa, ilman avointa keskustelua työntekijöiden asema ei ikinä parane tai ole edes välttämättä turvattu. Kannattaa myös miettiä liittoon liittymistä, hyvä työttömyyskassa on pelastanut monet korona-aikana ja ongelmatilanteissa liitosta saa aina apua.

Veikka Aasla
Opiskelija / 17MA
30.8.2020

Missä vaiheessa opintojasi teit ensimmäisen harjoittelujakson?

Kolmannen vuoden keväällä.

Minkä tyyppisessä harjoittelupaikassa tai tuotannossa olit harjoittelijana?

Tamperelaisessa tuotantoyhtiössä, joka tekee pääasiassa mainoksia ja yritysvideoita, mutta jonkin verran myös dokumenttielokuvia.

Mikä oli työtehtäväsi ja vastualueesi harjoittelujaksolla?

Harjoitteluni keskittyy pitkälti keikoilla kuva- ja valo-osaston avustamiseen. Kuitenkin monilla pienemmillä keikoilla työtehtävät eivät ole niin kiveen hakattuja, vaan teen hieman kaikkea, muun muassa äänittämistä. Olen myös värimäärityt muutaman yksinkertaisemman videon, koska ilmoitin heille olevani kiinnostunut värimäärityksestä.

Muistele harjoittelujaksosi kahta ensimmäistä viikkoa. Millaisia kokemuksia ja tuntemuksia siitä on jäänyt päällimmäisenä mieleesi?

Kahdesta ensimmäisestä viikosta harjoittelupaikassa jäi oikeastaan vain hyviä muistoja. Porukka otti minut hyvin vastaan ja pääsin mukavasti kiinni hommiin.

Mikä tuli yllätyksenä ja mitä tietoa / osaamista olisit heti alussa jo tarvinnut?

Keikoilla ollessa hieman parempi pelisilmä olisi ollut heti alussa hyödyllistä. Välillä tuli olo että olisi harjoittelijana pitänyt tajuta tehdä asia X ennen kuin joku muu kerkesi tehdä sen. Mutta harjoitteluunhan mennään harjoittelemaan ja tuollaisetkin pelisilmä asiat kehittyvät tehdessä.

Miten koit lähimpien harjoittelupaikan ohjaajien ja työkavereittesi tukevan harjoitteluasi?

Mielestäni ihan hyvin. Apua saa tarvittaessa eikä tarvitse pelätä kysyä jos on jotain mitä ei tiedä tai osaa. Välillä tosin tekisi mieli tehdä hieman enemmän, kun keikoilla harjoittelupaikan kuvaaja on suhteellisen omatoiminen kameran kanssa ja tekee itse paljon asioita jotka esimerkiksi elokuvatuotannossa kuuluisivat kamera-assistenttien tai gripin tehtäviin.

Koulutuksen opetussuunnitelmassa painotetaan seuraavia osaamisia: Ilmaisun hallinta, teknisen osaamisen hallinta, työprosessien (työtehtävät ja työjärjestys) hallinta ja työturvallisuus. Mikä näistä osa-alueista korostui harjoittelujaksollasi? Voit myös numeroida nämä osaamiset tärkeysjärjestykseen.

Selkeästi eniten teknisen osaamisen hallinta, mutta ehkä hieman myös työprosessien hallinta.

Mitä muuta opiskelijoiden harjoittelujaksoon tai työllistymiseen liittyvää haluaisit kertoa?

Ehdotuksia, joita toivoisit koulun ottavan paremmin huomioon opiskelijoiden valmentamisessa elokuva- ja televisioalan harjoitteluun ja työelämään. Jos jotain palautetta on annettava niin ehkä vielä entistäkin paremmin opiskelijoita voisi voisi infota eri harjoittelumahdollisuuksista ja miten verkostoitua harjoittelujen

avulla tehokkaasti. Myöskin olisi mukavaa jos kuvauksen opintoihin sisältyisi joka vuosi jonkin sortin katsaus ja testauspäivä esimerkiksi jossakin vuokraamossa jossa käytäisiin läpi kamerakalustoa yms mitä tällä hetkellä kentällä käytetään paljon.

Sonja Kostainen
Opiskelija
10.10.2020

Missä vaiheessa opintojasi teit ensimmäisen harjoittelujakson?

Osittain toisen vuoden ammattiopintojen kanssa päällekkäin. Ensimmäinen kuvausjakso oli talvella ennen ammattiopintoja ja toinen kuvausjakso kesällä opintojen jälkeen.

Minkä tyyppisessä harjoittelupaikassa tai tuotannossa olit harjoittelijana?

Olin valoharjoittelussa DionysosFilmsin kokopitkässä elokuvassa 70 on vain numero.

Mikä oli työtehtäväsi ja vastuualueesi harjoittelujaksolla? Voit listata tähän yksityiskohtaisiakin työkaluja, työtehtäviä yms. asioita.

Toimin kuvauksissa valoharjoittelijana valaisijan sekä kahden muun valomiehen tiimissä. Olin usein mukana valmistelemassa seuraavaa kuvauspaikkaa ennen muun kuvausryhmän saapumista, jolloin pääsin työskentelemään myös itsenäisesti, mutta usein olin myös ns. vahdissa valoautolla odottamassa ohjeita kalustotarpeista ja toin ne sitten toisten käyttöön settiin. (Tämä myös osittain koronaohjeistusten ja turvavälien vuoksi)

Muistele harjoittelujaksosi kahta ensimmäistä viikkoa. Millaisia kokemuksia ja tuntemuksia siitä on jäänyt päällimmäisenä mieleesi?

Ensimmäisten parin päivän aikana tunsin oloni epävarmaksi ja osuuteni työryhmässä varsin turhaksi. Opin aluksi katselemalla muiden työskentelyä ja auttamalla pääasiassa roudaamisessa. Tutustumalla työryhmääni sekä kalustoon paremmin sopeuduin työtahtiin ja -tehtäviin helpommin.

Mikä tuli yllätyksenä ja mitä tietoa / osaamista olisit heti alussa jo tarvinnut?

Kaluston oikeaoppisten nimitysten tunteminen etukäteen olisi tehostanut toimimistani alusta lähtien. Uuden kaluston käytön oppi nopeasti muiden avustuksella, mutta termien muistamiseen jouduin käyttämään enemmän vaivaa, jotta tarvittavien tavaroiden hakemiseen kalustoautosta ei kuluisi turhaa aikaa. Ammattiopintojen lopussa käymämme lista kuvauksiin valmistumisesta olisi hyödyttänyt oikeiden työvälineiden omistamisessa jo ennen kuvauksia.

Miten koit lähimpien harjoittelupaikan ohjaajien ja työkavereittesi tukevan harjoitteluasi?

Sain työskentelyn ohessa paljon neuvoja valotiimin sisältä sujuvampaan ja tehokkaampaan työskentelyyn ja kaluston hallintaan. Tällä tavoin asiat jäivät itseleni myös hyvin mieleen, kun opetus oli henkilökohtaista ja käytännönläheistä. Harjoittelun ohjaajakseni oli nimetty valaisija, mikä ei mielestäni ollut paras valinta, koska hän ei ollut kovin läheisesti tekemisissä kanssani. Ennemmin sain ohjausta bestboyilta ja toiselta valomieheltä, joilla oli mahdollisuus hyödyntää

”luppoaika” opetukseen.

Koulutuksen opetussuunnitelmassa painotetaan seuraavia osaamisia: Ilmaisun hallinta, teknisen osaamisen hallinta, työprosessien (työtehtävät ja työjärjestys) hallinta sekä työturvallisuus. Mikä näistä osa-alueista korostui harjoittelujaksollasi? Voit myös numeroida nämä osaamiset tärkeysjärjestykseen.

Ilmaisun hallinnan osaaminen jäi todella vähäiselle harjoittelussani. Saatoin hieman oppia ilmaisun toteuttamisesta seurattessani valaisijan työtä vierestä, mutta siinäkin korostui enemmän teknisen osaamisen hallinta, eli kuinka luoda haluttu ilme teknisesti. Työprosessit olivat toinen tärkeä osa-alue oppia, sillä kouluympäristöissä kuvaustilanteet eivät vastaa täysin todellisuutta. Työturvallisuus ilmeni oikeastaan vain kaluston oikeaoppisen käytön ja sääolosuhteiden huomioimisen kautta. Mitä muuta opiskelijoiden harjoittelujaksoon tai työllistymiseen liittyvää haluaisit kertoa

Jälkeenpäin ajateltuna ensimmäinen harjoittelujakso olisi voinut olla hyödyllistä suorittaa esim. kalustofirmassa tai selkeästi myöhemmin opinnoissa, jotta kaluston hallinta olisi ollut varmempaa. Toisaalta toimeentulon ja verkostoitumisen vuoksi opiskelijat usein haluavat harjoitteluun jo aiemmin.

Ehdotuksia, joita toivoisit koulun ottavan paremmin huomioon opiskelijoiden valmentamisessa elokuva- ja televisioalan harjoitteluun ja työelämään.

Antaa ilmi ennen harjoitteluun lähtöä, kuinka aluksi asiat voivat tuntua vaikeilta ja lähes jokainen on hetken hieman hukassa työtehtävissään. Olin itsevarma ennen harjoitteluun lähtöä, mutta siksi alku saattoikin olla raskaampi todellisuuden iskiessä kasvoille.

Liite 3. Puhelinhaastattelut, litteroitu

Juha Niska
Grip, Grip Service Niska Oy
26.8.2020

Millainen on koulutustaustasi ja miten työhistoriasi?

Olen kotoisin Tornioista. Ajauduin sinne (Tornion ammattikorkeakoulu / television koulutusohjelma) kouluun ihan sattumalta. Olin ollut pitkään koneenkäyttäjänä elokuvateatteriassa, jossa koulun opiskelijat piti näytöksiä. Kun menin sinne kouluun, niin ne opettajat luulivat, että opiskelen siellä jo. Menin työharjoitteluun Angel Filmsiin 2002 keväällä. Silloin oli kova meininki ja ulkomaalaisia mainoksia paljon. Leffoja ruvettiin tekemään paljon. Mulla on ollut 2012 vuodesta vasta oma firma Grip Service Niska Oy ja rupesin osteleen ite tuota kalustoa. Mulla on nyt 6 dollya täällä Herlsingissä ja olen ainoa Suomessa, joka "liisaa" sitä Chapmanin dollya Amerikasta.

Onko Suomessa monta muuta grippiä, jotka toimivat samalla tasolla. Joilla olisi esimerkiksi leasing-kalustoa ja omaa kalustoa?

Minä, Tikanojan Tommi ja sitten taitaa olla Ruostepuron Aki tänäpäivänä ja vasta aloitti paljon meitä nuorempi mies tuo Lappeteläisen Jani. Eli näitä, joilla on omia autoja ja omia tavaroita. Ja täähän on niinku maailman meininki, että täällähän vuokraamot ovat pitäneet pitkään hallussaan tätä hommaa. Se oli pitkään Filmfotograferna, kun minä aloitin hommat. Sitten tuli Angel Films... 90-luvun lopulla. Myöhemmin tuli sitten Valofirma, jonka Tazu ja Jukka perusti. Mut Angel veti pitkään sitä ja mäkin pääsin tavalla siihen junaan. Että niillä meni silloin lujaa ja palkattiin paljon porukkaa. Siellä oli silloin Takalan Karri, Mantereen Marko, Hyvösen Torsti ja minä. Mehän oltiin joka saatanan tuotannossa grippinä. Sitten Tikanojan Tommi ja Naarajärven Harri tekivät samankaltaista yhteistyötä Angelin kanssa kuin minä teen tänä päivänä. Eli Angelillä oli semmoinen maine grippien välittäjänä. Minua ennen oli tämä Harri Naarajärvi sekä Tikanojan Tommi, joilla oli omia romuja, niin minä tavallaan näiltä ja maailmalta sitten kopioin tämän oman konseptin. Nyt meillä on Angelin kanssa tämmönen YYA-sopimus, mikä on nyt jatkunut 12 vuottas, että mä käytän heidän kalustoa ja he vuokraa mun kalustoa. Ja mun auto saa seisoa heidän pihassaan.

Miten innostuit / päädyit juuri grippiä?

Mulla on tämä alkanut tavallaan teatteri- ja bänditekniikan puolelta. Että oon itte soittanut rumpuja, roudannu toisia bändejä ja järjestäny kaikkia nuorisotapah-tumia. Ja oon ollu teatterissa näyttelijänä ja teknikkona. Ja sitten olin leffateatterissa koneenkäyttäjänä. Se kai se oli se lopullinen niitti. Sieltähän mä sitten innostuin tästä koulusta ja tutustuin näihin koulun opiskelijoihin (Torniossa) kun koululla oli näytöksiä siellä leffateatterilla. Semmosta tiivistä yhteistyötä koulun kanssa ja sitten päädyin sinne haastatteluun. Lopulta musta tuli grippi, kun tutustuin siellä (koulun tapahtumissa) tuohon Pöykiön Karriin, joka on tänä päivänä eräs parhaista valaisijoista koko maassa. Karri sitten sanoi, että Jani Lehtinen tarvitsee valoharjoittelijan Raid-elokuvaan Helsingissä. Se oli sillon 2002, kun mä opiskelin kolmatta vuotta. Mä en halunnut siihen valoharkaksi vaan halusin grip-harjoittelijaksi. Mä tykkäsin siitä, kun piti oli niin innovatiivinen ja sai olla kaikessa mukana ja tehdä mitä muut ei osannut. Lehtinen antoi sit mun harjoitteluhakemuksen Karri Takalalle ja hän palkkas mut sen perusteella, että painoin 100kg ja kuuntelin Slayeria. Hän ei edes lukenut muiden harjoitteluhake-

muksia. Ja sit me tehtiin se leffa ja sit mä menin suoraan Angeliin jatkamaan harjoittelua ja töihin. Sit musta tuli Angelin grippi silleen, etten mä osannu oikein mitään. Ne vaan lähetteli niinku kaikenlaisiin tuotantoihin ja oli pakko oppia ne hommat.

Vaikuttaa jotenkin, että juuri gripin työtehtäviä koulutetaan ja niistä puhutaan kaikista vähiten?

Aivan. Musta se on lähes mahdotonta. Olen nyt ollut 20 vuotta hommissa ja parissa ihan oikeassa Hollywood-elokuvassa. Niin tätä on mahdoton kouluttaa koska tämä perustuu jopa tuommoisessa Christopher Nolanin Tenetin kokiossa elokuvassa tämä perustuu täydelliseen improvisaatioon. Ja lopulta nämä hommat on kuitenkin yksinkertaisia. Tätä on hirveän vaikeaa opettaa, mitä mäkin oon ollut aikoinaan TAMKilla ja sitten Aalto Yliopistolla opettamassa. Voisi tietty puhua mitä se grippi tekee siellä setissä. Me ratkotaan jatkuvasti asioita mitä muut eivät ehkä osaa. Pääsääntöisesti ne työt kuitenkin liittyvät kuvaamiseen, kameraan ja valaisuun. Aina, kun pitää tehdä jotain aivan älytöntä, niin gripit tekee sen. Ja kellään ei välttämättä ole aikaisempaa kokemusta siitä.

Päätätkö itse tuotantoon tulevista grip-harjoittelijoista?

Lähes koskaan en. Lähes aina se tulee tuotannosta ja ne voi olla suuntautuneet miten sattuu. Siksi yritän käyttää valitettavasti mahdollisimman vähän harjoittelijoita. Mä pääsen ite niitä valitettavan harvoin haastattelemaan. Suurin osa onnistumisista tulee niistä, jotka ottavat suoraan yhteyden minuun. Se on selkeä tie ja sehän tarkoittaa, että on kiinnostunut harjoittelemaan minun ammattia. Usein tuotanto tarjoaa vaihtoehtoja, joista voin valita parhaan vaihtoehdon.

Onko sinulla jotain huonoja harjoittelijakokemuksia

Lähinnä tyypit, jotka tulevat sellaisella esenteella, että he tietävät kaiken. Sellainen on harmillista, jos harjoittelija tulee liian valmiina tai sillä on liian suuret luulot itsestään.

Koulutuksessamme annetaan opiskelijalle valmiuksia ilmaisun, teknisen osaamisen, työprosessien osaamisen (kamera-, valo- ja gripryhmien työtehtävät ja työjärjestys) ja työturvallisuuden osalta. Kuinka laittaisit nämä seikat tärkeysjärjestykseen opiskelijan harjoittelun tai työllistymisen näkökulmasta?

1. Työprosessin osaaminen on kaikkein tärkein ei sinun tarvitse spesifisti tietää mitä haluat elokuvassa tehdä. Ruotsissa ja Amerikassa sellainen hyvä systeemi, että kaikki harjoittelijat ovat tuotannon harjoittelijoita, production assistants. He tutustuvat siihen tuotannon prosessiin jakamalla call sheetteja ja puhumalla kaikkien ryhmien kanssa ja mahdollisesti auttamalla. Ei oleteta, että sä täytät yhden ammattihenkilön paikan. Että sä voit olla hetken ääniryhmässä ja hetken vaikka apulaisohjaajien apuna. Niin se koko elokuvan tekemisen työprosessin ymmärtäminen olis tärkeä ja nähdä, että mitä eri osa-alueita siinä on.

2. Tekninen / ilmaisullinen osaaminen ovat osa toisiaan. Parhaat ohjaajat tietää tarpeeksi tekniikasta, että ne pystyvät ilmaisemaan sen oman mitä ovat tuomassa... Ne ovat aika käsikädessä olevia asioita. Ehkä ennemmin tekninen osaaminen täytyy olla hallussa, että osaa tuoda niillä välineillä ja ilmaisemaan sen mitä ollaan tekemässä.

3. Työturvallisuudesta ei opiskelijan pitäisi välittää tai vastata vaan se tulee aina vanhempien työntekijöiden vastuulta. Työturvallisuus tulee turvallisista työprosesseista. Ja taito niinku siirtyy mestari-kisälli -asetelmasta. Kunhan vain koulu-tuotannoissa säilyy järki päässä. Aivan kuten raksapuolen opinnoissa. Opiskellaanpa vaikka kirvesmieheksi, niin ei sua ekana työpaikalla / harjoittelussa pistetä sinne katolle.

Gripin yksi työtehtävä siellä työpaikalla on pitää se homma hanskassa. Niinku silleen, ettei siellä kukaan kuole. Kun joskus siellä kuvauksissa lähetään vähän laukalle (ohjaaja ja kuvaaja) Mä oon monesti tosi ikävä jätkä, kun sanon niistä asioista. Että älkääpä vaikka sulloko itseänne sinne auton peräkonttiin tai äläpäs käy selin turvatyynyä kohti. Sitä on ihminen monesti niin laukalla, kun tehdään ensimmäistä kertaa tai on vähemmän kokemusta.

Jos, tulee mulle harjoitteluun, niin ei tarvitse tietää paljoa työstä eikä olla työkaluja. Mulla on lukuisia esimerkkejä, että tullaan väärissä varusteissa. Jos hyvin käy ja ollaan pari-kolme leffaa paukuteltu yhdessä menemään, niin yhtäkkiä kyllä ne varusteet alkaa olla kunnossa.

Ehdotuksia / ideoita koululle opiskelijoiden preppaamiseen harjoittelujaksolle.

Jos siellä on joku hiljainen timantti nurkassa, joka on niinku briljantti tyyppi, mutta ei osaa niinku itte hakea. Niin koulu voisi tarjota häntä. Ettei alalta jäisi uupumaan jotain briljantteja aivoja sen takia, että ne ei oo just istuneet jossa Jack The Roosterissa aamuneljältä. (viitaten verkostoitumiseen)

Oppilaitoksen tulisi seurata mitä kentällä tapahtuu ja valmistaa siihen nykyaikaiseen työn tekemiseen. Ajankuvaiseen kuvaan siitä hommasta, että mitä se on. Että koulu pystyis seuraamaan, että ne laitteet ja se työntekeminen on samantyyppistä kun se alalla on. Ettei tulis ikäviä yllätyksiä. Ja sit se, että vaikka joku ois koulussa se kovin jätkä...näitä muuten on aina pari-kolme koulussaan ...joka kuvaa kaikki sen koulun jutut ja on opiskelijoiden palvoma, ja muka tietää kaiken. Niin, sitten kun se tulee työharjoitteluun, niin että kunpa ne osais tulla sinne nöyrästi... ja ottaa se ammattilaisten koulutus nöyrästi. Mä sanon aina työharjoittelijalle, jos se käy rasittavaksi: "Joo, tehään nyt niinku minä sanon. Minä teen näin ja se on hyväksi havaittu keino. Sitten, kun sinä itse olet grippinä josakin, niin saat tehdä mun puolesta ihan sillä tavalla kuin itse haluat. Mutta muista, että me tehtiin se näin." Ei oltaisi liian valmiina kun tullaan koulusta. Alalle tullessa sä voit olla aikaasi kolme vuotta jäljessä vaikka koulussa olitkin kolme vuotta edellä muita.

Työajoista opiskelijoille tiedoksi. Voit sä mennä töihin Yleisradiolle töihin Tampereelle tai Helsinkiin. Tää on niin moninainen ala. Mutta jos sä haluat näihin mainos-, elokuva- ja tv-sarja-töihin, niin pitää olla tietynlainen joustava persoona, elämäntilanne tai joustava kumppani, joka ymmärtää mitä me tehdään työksemme.

Kokemuksia harjoittelun laajemmasta hyväksilukemista opinnoissa?

Mun opinnoissa aikanaan joustettiin. Koulun pitäisi joustaa (opintojen ja kurssien suorituksissa). Monesti kuulen (opiskelijalta), että ei ole enää harjoittelua jäljellä. Mä sanon, että mitä se haittaa, jos sä tuut tänne harjoitteluun? Sit josakin päin opiskelijat pystyy neuvottelemaan, että saavat lisää harjoittelua.

Ikään kuin se olisi osa sitä opiskelua. Mutta jossain ei, ja heidän on pakko palata koulun penkille.

Haluatko kertoa vielä jotain olennaista työstäsi?

Sehän tässä on niinku edelleen parasta, siis kahdenkymmenen vuoden jälkeen, että... eilen viimeksi.. niin keksiä joku juttu mitä sä et oo aikaisemmin tehnyt vastaavalla tavalla. Ja sitten vaan luottaa omiin välineisiin ja aivoihin, että näin se menee. Mä aina kelaan, että ei täällä kuvauspaikalla oo ketään, kuka osaa tämän homman paremmin.

Jani Pinomaa
Valaisija, Shadow Productions Oy
27.8.2020

Mikä on työtehtäväsi ja vastualueesi elokuva- ja televisioalan yrityksessä / ammattikentällä?

Mä vastaan kameran takana olevasta tekniikasta, siis lähinnä valaisuun ja sähköihin liittyvästä tekniikasta. Ja työnimike on valaisija tai pääteknikko.

Millainen on koulutustaustasi ja kuinka olet päätenyt nykyiseen työpaikaasi?

Mä olin aikoinaan venetelakalla töissä intin jälkeen ja mun veli oli siihen aikaan mainosohjaaja. Ja sitten se kysyi yks päivä (1997), että kiinnostaisko mua tulla kokeileen valopuolelle, kun sinne tarvittiin henkilökuntaa. Kun sitä ei siihen aikaan ollut saatavilla. Ja sitten sieltä ruosteisten venetukkien joukosta mielellään lähdin, ilmaseks tietenkin harjoittelijaks ja tykkäsin kovasti. Ja sillä tiellä mä oon edelleen. Eli no, harjoittelein ja siitä sitten pikku hiljaa teknikoks ja siitä taas pikku hiljaa valaisijaksi.

Ja sulla ei ollut taustalla mitään elokuva- tai tv-alan koulutusta?

Ei. Mä oon ihan työssä oppinut nää hommat. Mainoksia tehtiin pääsääntöisesti silloin ja mainoksia teen pääsääntöisesti nyttänkin, paitsi, että tänä vuonna mä oon tehnyt nyt kaksi leffaakin jo. Mainospuoli on ehkä mulle tutuin. Yritysmuotoisesti toimin ja laskutan tuotantoyhtiöitä.

Mikä on sinun suhteesi harjoittelijoiden valintaprosessiin?

Tuotantoyhtiöltä tulee hakemukset. Viimeksi tuohon Luokkakokoukseen tuli kolme hakemusta. Mä valitsin sieltä semmosen joka oli suuntautunut nimenomaan valoihin ja kameraan. Et sit siellä oli myös tämmöstä tuottajaopiskelijaa, jotka halus tutustua valoryhmän toimintaan.

Jos harjoittelun täytyy tapahtua jonkun tietyn ajan jakson sisällä, esimerkkinä lyhyt mainoskeikka, niin ei siinä oo mun mielestä mitään järkeä. Koska mä en pysty takaamaan, että tällä viikolla voi harjoitella neljä päivää ja tolla viikolla sit kaks päivää. Isompien tuotantoyhtiöiden ja tuotantojen kautta niille (opiskelijoille) on sitten harjoiteltavaa niinku pidemmäksi ajaksi yhtäjaksoisesti.

Jos ajatellaan että sinulle tulee hakemuksia, jossa kaikki hakee valopuolelle, niin osaatko nimetä jotain kriteereitä, jotka olisi tärkeitä harjoittelijavalinnan kannalta?

Tietenkin se halu ja innokkuus pitää olla. Ja halu oppia sekä tietynlainen nöyryys on myös plussaa. Ja totta kai se reippaus ja koska tää meidän homma on kans fyysistä, niin pitäis olla jossakin semmosessa hyvässä kunnossa. Kaikista Pienosimmat ja heiveröisimmät eivät ehkä sitte pärjää noitten raskaiden lampujen ja jalustojen sekä muiden varusteiden kanssa.

Minkälaista lähtötasoa tiedon osalta ajattelet, että harjoittelijalla pitäisi olla?

No jonkinlainen tietämys kalustonimikkeistä ois hyvä olla, mutta ei sekään oo ihan mahdotonta. Et jos on niinku kova halu oppia, niin kyllä ne sit ottaa haltuun. Yhtenä vinkkinä kaikille harjoittelun tulijoille antaisin sen, että älkää tehkö mitään, jollette satavarmasti tiedä mitä teette. Ei oo mikään häpeä sanoa, että

en tiedä. Päin vastoin, se on yksi tärkeimmistä jutuista.

Millainen toiminta voi osoittautua huonona harjoittelun kannalta?

Esitetään tietävänsä ja käydään nokkavaksi. Tai aloitetaan esittämään neuvoja minulle. Kuten sanottu siellä ollaan harjoittelemassa eikä kaiken tarvi mennä nappiin, kun se ei mene aina nappiin ammattilaiseltakaan.

Mikä kertoo siitä, että harjoittelujakso on ollut onnistunut sekä sinun että tämän opiskelijan kannalta?

Sit ku se homma toimii niin sanotusti, elikkä siellä valoryhmä tilaa työkaluja ja se työkalu tulee ripeästi. Ja se on vielä oikee työkalu ja sitä osataan käyttää. Tärkeätä on se pelinlukutaito, että huomaa millon joku tarvii apua ja osaa antaa sitä. Nykyään on harmi, kun setti pystyssä niin aika usein nousee se luuri käteen ja ei enää seurata mitä ympärillä tapahtuu.

Vielä kysymys tästä vastuunjaosta. Osaatko luetella asioita, joista harjoittelijan pitäisi kieltäytyä?

Semmosesta kaikesta, minkä hän kokee itselle vaaralliseksi tai kun ei osaa tehdä sitä mitä pyydetään. Esimerkiksi sellanenki kuin korkeanpaikankammo, jos pitäs mennä jonnekin nostimeen ja pyydetään että meekssä sinne suuntaan lampua. Ei pidä tehdä jos ei pysty. Ja toinen asia mitä ei koskaan saa setissä tehdä, on juosta. Koskaan ei oo niin kiire.

Koulutuksessamme annetaan opiskelijalle valmiuksia ilmaisun, teknisen osaamisen, työprosessien osaamisen (kamera-, valo- ja grippryhmien työtehtävät ja työjärjestys) ja työturvallisuuden osalta. Kuinka laittaisit nämä seikat tärkeysjärjestykseen opiskelijan harjoittelun tai työllistymisen näkökulmasta?

1. Tekninen osaaminen ehkä ekana koska se luo myös sen työturvallisuuden. Harjoittelijan ei tarvitse ymmärtää ilmaisusta, että niinku millasta ollaan tekemässä, mutta se toki tekee sitä työskentelystä mielenkiintoisempaa. Valoryhmässä muutenkaan valotekniikoiden ei tarvitse ymmärtää siitä sisällöstä mitä ollaan tekemässä se on niinku valaisijan vastuulla. Valaisija organisoii sen ryhmän toiminnan niin, että se tukee sitä mitä ollaan tekemässä. Valoteknikon tai harjoittelijan ei tarvitse ymmärtää mitään siitä sisällöllisestä puolesta, niiden täytyy ymmärtää vaan sitä tekniikkaa ja sitä kuinka toteutetaan turvallisesti.
2. Seuraavaksi tärkeää on valoryhmän hierarkian ymmärtäminen.

Mitä varustusta harjoittelijalla olisi hyvä olla mukana, kun tulee harjoitluun?

No hanskat on hyvä olla ja sitten mattopuupuukko. Tai joku Leatherman-tyyppinen työkalu ja pihdit. Tusseja on hyvä olla, jolla voi merkata asioita. Teipit ja Nipsu tulee yleensä tuotannon puolesta. Sään mukainen varustus ja vaihtovaatteet. Usein näkee, että sinne tullaan joissakin farkuissa pyörimään vaikka ollaan menossa metsään, jossa on märkää. Ja sadevaatteet jossain laukussa, että pärjää. Ja sitten vastaavasti jos mennään kuumaan studioon niin sen mukaisesti. Ja sisällä myös tarkoituksenmukainen varustus. Ja otsalamppu hämärässä toimintaan tai ylipäänsä joku lamppu.